

«Արմստրոյ» ՍՊԸ

ՀՀ Վայոց ձոր մարզի Զերմուկ քաջաքի տարածքում գտնվող
ընպելասրահի հուշարձան շենքի վերակառուցում

«Արմստրոյ» ՍՊԸ

ՀՀ Վայոց ձոր մարզի Զերմուկ քաջաքի տարածքում գտնվող ընպելասրահի
հուշարձան շենքի վերակառուցման

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՅՏ

«Քոնսեկորդ» ԱՊԸ տնօրեն՝

Վ. Թևոսյան

ԵՐԵՎԱՆ - 2024

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	4
1. ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ	4
2. ՕՐԵՆՍԴՐԱԿԱՆ ԴԱՇՏ, ԲՆԱԳԱՎԱՌԻ ՆՈՐՄԱՏԻՎԱՅԻՆ ԱԿՏԵՐԸ	6
3. ԸՆԴՀԱՆՈՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՆԱԽԱՏԵՍՎՈՂ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ	10
3.1. Ընդհանուր տեղեկատվություն	10
3.2. Ճարտարապետական և տեխնոլոգիական լուծումներ	12
4. ՆԱԽԱՏԵՍՎՈՂ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ (ԱՐՏԱԴՐԱԿԱՆ ՀՉՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ, ՕԳՏԱԳՈՐԾՎՈՂ ԲՆԱՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐ ԵՎ ՆՅՈՒԹԵՐ, ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ԵՎ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱԿԱՆ ԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐ)	22
4.1 Նախապատրաստական աշխատանքների բնութագրերը	22
4.2. Շինարարական աշխատանքների բնութագրերը	22
4.3. Աշխատանքների անվտանգության կանոներ	24
4.4. Նյութերի և բնառեսուրսների օգտագործում	26
5. ՆԱԽԱՏԵՍՎՈՂ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔԻ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ	27
5.1. Տարածքի աշխարհագրական դիրքը և բնակչության պայմանները	27
5.2. Շրջանի կյիմայական պայմանները	32
5.3. Մթնոլորտային օդի որակի բնութագիր	35
5.4. Ջրային ռեսուրսներ	35
5.5. Հողային ռեսուրսներ	38
5.6. Կենսաբազմազանություն	39
5.6.1. Բուսական աշխարհ	39
5.6.2. Կենդանական աշխարհ	40
5.6.3. Տարածաշրջանի վրանգված էկոհամակարգեր, բնության հակուկ պահպանվող բարաձրներ	40
5.7. Ազդակիր համայնք	42
6. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ՀՆԱՐԱՎՈՐ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՎՆԱՍԱԿԱՐ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԲԱՑԱՌՄԱՆԸ, ՆՎԱԶԵՑՄԱՆ ՈՒ ՓՈԽԱՏՈՒՑՄԱՆ ՈՒՂՂԱՇ ԲՆԱՊԱՇՊԱՆԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ	43
6.1 ՈՒԽԱԿԵՐԻ գնահատում	43
6.2 Օդի աղտոտում	43
6.3. Ջրօգտագործում և ջրային համակարգերի վրա ազդեցություն	43
6.4 Բնապահպանական միջոցառումների նկարագիրը	43

6.4.1. Մթնոլորդային օդ	44
6.4.2. Զրային ռեսուրսներ	45
6.4.3. Հողային ռեսուրսներ	45
6.4.4. Աղմուկ	46
6.4.5. Կենսաբազմազանություն	47
6.4.6. Սոցիալական ազդեցության մեղմում	47
6.4.7. Թափոնների և այլ նյութերի կառավարումը	48
6.4.8. Հնարավոր արդարականացման միջոցառումները	48
6.4.9. Աշխատանքի անվտանգություն և առողջություն	50
6.4.10. Փոխհարուցում	51
7. ՈՒՍԿԵՐԻ ՆՎԱԶԵՑՄԱՆ ԵՎ ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԻ ՊԼԱՆ	51
ԲՆԱՊԱՇՊԱՆԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՊԼԱՆ	53
8. ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԻ /ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐԻ/ ՊԼԱՆ	58
ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ	61
ՀԱՎԵԼՎԱԾ 1. Նախագծման թույլտվություն	62

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ծրագիր	<<Վայոց ձոր մարզի Ձերմուկ քաղաքի տարածքում գտնվող ընպելասրահի հուշարձան շենքի վերակառուցում
Ծրագրի նպատակը	<<Վայոց ձոր մարզի Ձերմուկ քաղաքի տարածքում գտնվող ընպելասրահի հուշարձան շենքի վերակառուցում ուժեղացնով և բարեկարգությով, և մասնակի վերականգնումով՝
Ծրագրի պատվիրատու	Ձերմուկի համայնքապետարան
Ձեռնարկող	«Արմստրոյ» ՍՊԸ
Ձեռնարկողի հասցե	<<, Սյունիքի մարզ, ք. Սիսիան, Ա. Մինասյան, 15
Ձեռնարկողի կոնտակտային տվյալներ, էլ փոստ, հեռախոս	Հեռ. 093 70 08 80 Տնօրեն՝ Ա. Առաքելյան
Կառուցապատվող տարածքի գտնվելու վայրը	Հասցե՝ <<Վայոց ձորի մարզ, ք. Ձերմուկ

1. ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

«Արմստրոյ» ՍՊ ընկերությունը նախատեսում է իրականացնել <<Վայոց ձոր մարզի Ձերմուկ քաղաքի տարածքում գտնվող ընպելասրահի հուշարձան շենքի վերակառուցում: Վերը նշված ծրագրի իրականացման համար մշակվել է «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման» սույն փաստաթուղթը: Այս փաստաթուղթը ներառում է ծրագրի բնապահպանական գնահատման հիմնական սկզբունքները և չափանիշները և ԲԿՊ իրականացման ընթացակարգերը՝ գործունեության իրականացման բոլոր փուլերում:

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի (21 հունիսի, 2014) հոդված 14-ի կետ 6-ի համաձայն, սույն գործունեությունը ենթակա է շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման և փորձաքննության:

Գործունեության իրականացման արդյունքում շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցությունների գնահատման և վերլուծության արդյունքներն ամփոփվել են սույն նախնական գնահատման հայտում: Գնահատման նպատակն է նախատեսվող գործունեության իրականացման արդյունքում շրջակա միջավայրի ու մարդու առողջության վրա հնարավոր վնասակար ազդեցությունների կանխատեսումը, կանխարգելումը, նվազեցումը կամ բացառումը:

Գործունեության իրականացման ընթացքում հիմնական բնապահպանական և սոցիալական ռիսկերն են՝

- օդային ավազանի աղտոտում շինարարական աշխատանքների և շինարարական տեխնիկայի շարժիչների շահագործման ընթացքում,
- շինարարության փուլում մերձակա բնակչությանը /Ձերմուկ քաղաք/ պատճառվող անհանգստություն՝ մեքենաների և տեխնիկայի տեղաշարժից,
- շինարարական մեքենաների և տեխնիկայի պատճառով տեղի երթևեկության ինտենսիվացում,
- հողերի և ջրային ռեսուրսների աղտոտում՝ շինարարական աշխատանքների ընթացքում:

Հայտում բնապահպանական ելակետային տվյալների հիման վրա առաջարկվել են վերը նշված ազդեցությունների և շրջակա միջավայրի մյուս բաղադրիչների վրա կանխարգելմանը և նվազեցմանն ուղղված բնապահպանական միջոցառումների ծրագիր:

Նախնական գնահատման հայտի մշակման համար օգտագործվել են հետևյալ տեղեկատվական աղյուրները.

- կառուցապատվող տարածքի վերաբերյալ հավաքագրված տվյալներն ու տեղեկատվությունը,
- տարածաշրջանի վերաբերյալ ելակետային տվյալների վերլուծությունները, քարտեզները,
- Ձերմուկ քաղաքի տարածքում գտնվող ըմպելասրահի հուշարձան շենքի վերակառուցման գործունեության վերաբերյալ իրականացվել են շահագրգիռ կողմերի հետ բանակցություններ ու քննարկումներ:

Գործունեության շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման փուլում իրականացվել են հետևյալ աշխատանքները.

- աշխատանքային նախագծի հիման վրա մշակվել է նախատեսվող գործունեության շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման հայտ,
- շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման հայտի վերաբերյալ անցկացվել են հանրային քննարկումներ,
- բնապահպանական փորձաքննության նպատակով նախատեսվող գործունեության շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման հայտի և հանրային քննարկումների արդյունքների (ներառյալ՝ արձանագրություն, մասնակիցների ցանկ, տեսաձայնագրություն) ներկայացում ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարության «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննական կենտրոն» ՊՈԱԿ:

2. ՕՐԵՆՍԴՐԱԿԱՆ ԴԱՇՏ, ԲՆԱԳԱՎԱԾՈՒ ՆՈՐՄԱՏԻՎԱՅԻՆ ԱԿՏԵՐԸ

Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին օրենսդրությունը բաղկացած է ՀՀ սահմանադրությունից, Հայաստանի Հանրապետության մասնակցությամբ միջազգային պայմանագրերից, «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքից և նրանից բխող ենթաօրենսդրական ակտերից, բնապահպանական ոլորտին առնչվող ավելի քան 30 ՀՀ օրենքներից, ինչպես նաև իրավական այլ ակտերից:

ՀՀ Սահմանադրություն (ընդունված 06.12.2015թ.) - 12-րդ հոդվածը «**Շրջակա միջավայրի պահպանությունը և կայուն գարգացումը**» սահմանում է պետության պատասխանատվությունը շրջակա միջավայրի պահպանության, բարելավման, վերականգնման, բնական պաշարների բանական օգտագործման վերաբերյալ՝ հաշվի առնելով պատասխանատվությունն ապագա սերունդների առջև: Ցուրաքանչյուր որ պարտավոր է հոգ տանել շրջակա միջավայրի պահպանության մասին:

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենք (2014, վերջին փոփոխությունը՝ 2023թ.) - օրենքով սահմանվում են ընդհանուր իրավական, տնտեսական և կազմակերպական սկզբունքներ, որոնք նախատեսված են տարբեր ծրագրերի և ճյուղային զարգացման «հայեցակարգերի» պարտադիր անցկացվող ՇՄԱԳ-ի իրականացման և փորձագիտական եզրակացության տրման համար: Համաձայն՝ «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի, 14-րդ հոդվածով սահմանված են շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության ենթակա հիմնադրությային փաստաթղթերը և նախատեսվող գործունեության տեսակները: Ցուրաքանչյուր նախատեսվող գործունեության տեսակները: Ցուրաքանչյուր նախատեսվող գործունեություն՝ շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցություն ունեցող ուսումնասիրություն,

արտադրություն, կառուցում, շահագործում, վերակառուցում, ընդլայնում, տեխնիկական և տեխնոլոգիական վերագինում, վերապրոֆիլավորում, կոնսերվացում, տեղափոխում, լուծարում, փակում, որը կարող է ազդեցություն ունենալ շրջակա միջավայրի վրա, ենթակա է բնապահպանական փորձաքննության: Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության ենթակա նախատեսվող գործունեության տեսակներն ըստ բնագավառների դասակարգվում են երեք կատեգորիաների՝ «Ա», «Բ», «Գ», ըստ շրջակա միջավայրի վրա նվազող ազդեցության աստիճանի: Օրենքը հստակեցնում է ծանուցման, փաստաթղթավորման, հանրային խորհրդատվությունների և բողոքարկման ընթացակարգերը:

Ներկայացվող գործունեությունը իրականացվելու է հուշարձանի տարածքում, համապատասխանաբար այն դասվում է «Բ» կատեգորիայի շարքին:

«Մթնոլորտային օդի պահպանության մասին» ՀՀ օրենք ՀՕ-522-Ն (ընդունված 1994թ. և լրամշակված՝ 2022թ.) – կարգավորում է մթնոլորտային օդի պահպանության իրավական և կազմակերպական հիմքերը՝ ուղղված մթնոլորտային օդի որակի պահպանությանը: Մարդու առողջության և շրջակա միջավայրի համար բարենպաստ մթնոլորտային օդի որակի ապահովման նպատակով՝ մթնոլորտային օդի պահպանության բնագավառում հասարակական հարաբերությունները:

«ՀՀ հողային օրենսգիրք» (2001) - սահմանում է պետական, այդ թվում՝ տարբեր նպատակային նշանակության (գյուղատնտեսական, շինարարական, արդյունաբերական և այլ նպատակներով) հողերի օգտագործման դրույթները: Օրենսգիրքը սահմանում է նաև հողերի պահպանությանն ուղղված միջոցառումները, ինչպես նաև հողի նկատմամբ պետական մարմինների, տեղական ինքնակառավարման մարմինների և քաղաքացիների ունեցած իրավունքները:

«Հողի օգտագործման և պահպանման վերահսկողության մասին» ՀՀ օրենք (2008թ) - նախատեսում է ՀՀ հողերի պահպանության և արդյունավետ օգտագործման խնդիրներն ու ձևերը, սահմանում է հողային օրենսդրության և կառուցների նկատմամբ վերահսկողություն, հողերի օգտագործման ու պահպանությունը հսկող մարմինների իրավունքներն ու պարտականությունները: Օրենքի գործողությունը տարածվում է ՀՀ հողային ֆոնդի բոլոր հողերի վրա՝ անկախ նպատակից, սեփականության ձևից և/կամ օգտագործման իրավունքից:

«Բնապահպանական վերահսկողության մասին» ՀՀ օրենք (2005) - կարգավորում է ՀՀ-ում բնապահպանական օրենսդրության իրականացման նկատմամբ վերահսկողության կազմակերպման ու իրականացման հետ կապված հարցերը և պետական վերահսկողության կազմակերպումը տնտեսվարող սուբյեկտների կողմից բնապահպանական օրենսդրության և ՇՄԱԳ փորձագիտական եզրակացության պահանջների կատարման վերաբերյալ, սահմանում ՀՀ բնապահպանական օրենսդրության նորմերի իրականացման նկատմամբ

վերահսկողության առանձնահատկությունների, համապատասխան ընթացակարգերի, պայմանների, դրանց հետ կապված հարաբերությունների, ինչպես նաև բնապահպանական վերահսկողության իրավական և տնտեսական հիմքերը:

«Զրային օրենսգիրք (04.06.2002թ.) – նպատակն է ազգային ջրային պաշարի պահպանությունն է, օգտագործելի ջրային ռեսուրսների արդյունավետ կառավարման միջոցով քաղաքացիների և տնտեսության պահանջների բավարարման, շրջակա միջավայրի էկոլոգիական կայունության ապահովման, ինչպես նաև սույն օրենսգրքի խնդիրների լուծման համար իրավական հիմքերի ապահովումը:

«Թափոնների մասին» «Հ օրենք (24.11.2004 թ.) - կարգավորում է թափոնների հավաքման, փոխադրման, պահման, մշակման, օգտահանման, հեռացման, ծավանների կրճատման և դրանց հետ կապված այլ հարաբերությունների, ինչպես նաև մարդու առողջության և շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցության կանխարգելման իրավական և տնտեսական հիմքերը:

«Կենդանական աշխարհի մասին» «Հ օրենք (03.04.2000թ.) - սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության տարածքում կենդանական աշխարհի վայրի տեսակների պահպանության, պաշտպանության, վերարտադրության և օգտագործման պետական քաղաքականությունը:

«Բուսական աշխարհի մասին» «Հ օրենք (23.11.1999թ.) - սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության պետական քաղաքականությունը բնական բուսական աշխարհի գիտականորեն հիմնավորված պահպանության, պաշտպանության, օգտագործման և վերարտադրության բնագավառում:

«Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու պատմական միջավայրի պահպանության և օգտագործման մասին» օրենք (11.11.1998թ.) – նպատակն է հուշարձանների պահպանության և օգտագործման բնագավառի իրավական հիմքերի սահմանումը, այդ գործունեության ընթացքում ծագող հարաբերությունների կարգավորումը:

«Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մասին» «Հ օրենք (ՀՕ-211, 27.11.2000թ.) - կարգավորում է «Հ բնության հատուկ պահպանվող տարածքների՝ որպես բնապահպանական, տնտեսական, սոցիալական, գիտական, կրթական, պատմամշակութային, գեղագիտական, առողջապահական, ռեկրեացիոն արժեք ներկայացնող էկոհամակարգերի, բնության համալիրների ու առանձին օբյեկտների բնականոն զարգացման, վերականգնման, պահպանության, վերարտադրության և օգտագործման պետական քաղաքականության իրավական հիմունքները:

«Հ բնության հատուկ պահպանվող տարածքների ռազմավարությունը, պահպանության և օգտագործման բնագավառում պետական ծրագիրը և միջոցառումները հաստատելու մասին» թիվ 1059-Ա «Հ կառավարության 2014 թվականի սեպտեմբերի 25-ի որոշում:

«Հ բուսական աշխարհի օբյեկտների պահպանության և բնական պայմաններում վերարտադրության նպատակով դրանց օգտագործման կարգը հաստատելու մասին» «Հ կառավարության 14.08.2014թ.-ի թիվ 781-Ն որոշում:

Բնապահպանական որակի սպանդարդուներ, որոնք կիրառվում են ջրային ռեսուրսների, օդի, ինչպես նաև աղմուկի և թրթոռմների ազդեցությունը որոշելու համար:

Նախնական գնահատման հայտը կազմելիս ընկերությունն առաջնորդվել է նաև հետևյալ որոշումներով՝

- ՀՀ կենդանիների մասին գիրքը հաստատելու մասին ՀՀ կառավարության որոշում (N71-Ն, 29.01.2010թ.)
- ՀՀ բույսերի Կարմիր գիրքը հաստատելու մասին ՀՀ կառավարության որոշում (N72-Ն, 29.01.2010թ.)
- ՀՀ բնության հուշարձանների ցանկը հաստատելու մասին ՀՀ կառավարության որոշում (N967-Ն, 14.08.2008թ.)

Ուղեցուցներ և սպանդարդուներ

Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գործող քաղաքաշինության բնագավառի նորմատիվատեխնիկական փաստաթղթերի ցուցակ (2019), որը պարունակում է ՀՀ-ում գործող շինարարական նորմերի համակարգը, այդ թվում՝ տարբեր տիպի աշխատանքների անվտանգության վերաբերյալ:

«Քաղաքաշինության մասին» ՀՀ օրենք (1998) - կարգավորում է շինարարական գործընթացի կազմակերպումը, պահանջում է նախատեսվող գործունեության մասին տեղակատվության հրապարակումը և նախագծման փուլում հանրության մասնակցությունը (հոդվածներ 13, 14, 15, 16, Գլուխ 6):

Քաղաքաշինության ոլորտում բնապահպանական նորմերի և նորմատիվային փաստաթղթերի կիրառվումն ապահովվում է Քաղաքաշինարարության նախարարի ՀՀ Շն 10-01-2014 Շինարարությունում, նորմատիվ փաստաթղթերի համակարգը, Հիմնական դրույթներ Շինարարական նորմերը հաստատելու մասին N65-Ն հրամանով (8 ապրիլի 2014):

ՀՀ Քաղաքաշինության նախարարի «Շինարարության որակի տեխնիկական հսկողության իրականացման հրահանգը» (հրաման N44, 28 ապրիլի, 1998) պահանջում է շինարարությանը վերաբերվող բոլոր նորմերի և ստանդարտների կիրառումը տնտեսվարող սուբյեկտի կողմից:

ՀՀ տարածքում գործող քաղաքաշինության բնագավառի նորմատիվատեխնիկական փաստաթղթերի ցուցակ (2013) պարունակում է ՀՀ-ում գործող շինարարական նորմերի համակարգը, այդ թվում՝ տարբեր տիպի աշխատանքների անվտանգության վերաբերյալ:

Բնապահանական որակի ստանդարտները, որոնք կիրառվում են ջրային ռեսուրսների, օդի, ինչպես նաև աղմուկի և թրթումների ազդեցությունը որոշելու համար, մշակված են և կիրառելի են նաև քաղաքաշինարարական ոլորտի համար:

Շինարարության ընթացքում կպահպանվեն ՀՀ առողջապահության նախարարի 2017 թվականի մարտի 28-ի թիվ 12-Ն հրամանի պահանջները:

3. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՆԱԽԱՏԵՍՎՈՂ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

3.1. Ընդհանուր տեղեկատվություն

Սույն նախնական գնահատման հայտում ներկայացված՝ նախատեսվող գործունեության ձեռնարկող կազմակերպություն է հանդիսանում «Արմստրոյ» սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունը: Ընկերության հասցեն է՝ ՀՀ, Երևան, Նոր Արեգ, 8-րդ փողոց, 56:

Նախատեսվող գործունեությունն է՝ իրականացնել Վայոց ձոր մարզի Ձերմուկ քաղաքի տարածքում տարածքում գտնվող ըմպելասրահի հուշարձան շենքի վերառուցում:

Հուշարձան շենքի մասնակի վերականգնման և վերանորոգման նախագիծը մշակվել է ՀՀ-ում գործող պատմության և մշակույթի հուշարձանների պահպանման և վերականգնման բնագավառին, ինչպես նաև քաղաքաշինության և ճարտարապետության բնագավառներին վերաբերող իրավական փաստաթղթերին համապատասխան:

ՀՀ Վայոց ձորի մարզի Ձերմուկ քաղաքի ըմպելասրահի շենքի և նրա կոնստրուկցիաների տեխնիկական վիճակի հետազոտությունը կատարվել է Հայաստանի տարածաքային զարգացման հիմնադրամի հետ 10.12.2021թ. կնքված պայմանագրի հիման վրա:

Պետք է նշել, որ քաղաքի սիրտը հանդիսանում է ըմպելասրահի շինությունը, որի մեջ են գտնվում տարբեր չերմաստիճանի 5 հանքային աղբյուրներ: Ձերմուկում գտնվող գրոսաշրջիկները օրական 3 անգամ, սնվելուց 20-30 րոպե առաջ, բժիշկների ցուցումով խմում են հանքային ջուրը, որի շնորհիվ կարգավորվում է մարսողությունը և այդ պատճառով Ձերմուկում գտնվող բոլոր գրոսաշրջիկները օրվա ընթացքում 3 անգամ պարտադիր այցելում են ըմպելասրահ:

ՀՀ կառավարության 17 հունիսի 2003 թվականի թիվ 754-Ն որոշման համաձայն ճարտարապետ Գ. Թամանյանի նախագծով 1966 թվականին կառուցված ըմպելասրահը ընդգրկվել է պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների պետական ցուցակում:

Ըմպելասրահի շենքը կառուցված է որպես բաց սյունազարդ սրահ: Ըստ նախագծման թույլտվության շինության մակերեսը կազմում է 395.2 ք.մ.:

Շենքի հիմնական կրող կոնստրուկցիաները հանդիսանում են թիկունքային հատվածի երկայնական քարե շարվածքով՝ պատը 55-60 սմ հաստությամբ և սրահի սյուների երկաթբետոնյա նեռուկները, որոնք երեսապատված են ֆելզիտե քարերով, և ունեն շրջանաձն կտրվածքի մասեր: Սյուների տրամագիծը 47.5սմ է, իսկ քարերի բարձրությունը՝ 40սմ:

Սրահի ծածկը իրականացված է միաձոյլ երկաթբետոնյա կոնստրուկցիաներից հարթ ու կամարաձև տեսքով և ֆելզիտե քարերից իրականացված երկու ուղղությամբ անցնող կամարներից:

Ներկայումս սրահի ծածկի վրա իրականացված է մետաղական հարթ թիթեղներից տանիք, որի հիդրոմեկուախ շերտը ամրացված է փայտյա կոնստրուկցիաներին:

Շենքի կողային ճակատներում իրականացված է բարդ պարագծով սյուներ, որոնց միջակայքում մոնտաժված են մետաղական գեղարվեստական ծևավորումով պատուհաններ-ճաղավանդակներ:

Ըմպելասրահի հատակը գտնվում է, պայմանականորեն փողոցի նիշը Օ-ական ընդունելու դեպքում, 3.55 մ բարձրության վրա:

Փողոցից ըմպելասրահի մոտեցումը իրականացվում է միջանկյալ հարթակի միջոցով, որը գտնվում է փողոցի 2,5մ բարձրության վրա, իսկ այդ նիշից 0,9մ բարձրության վրա գտնվում է ըմպելասրահի հատակի նիշը:

Լայնական ուղղությամբ պայմանականորեն 1-16 համարակալված սյուների առանցքներից 1-4 և 13-16 առանցքներում երկայնական ուղղությամբ ունեն լրացուցիչ տեղակայված սյուներ, որոնցով սրահի երկու կողմերում առաջացնում են ելուստներ 4մ լայնությամբ:

Վերը նշված առանցքների սահմաններում նույնպես լրացուցիչ սյուների տեղադրմամբ կառուցվել են երկու աշտարակային կառուցներ, որոնք ունեն հատակի նիշից 10,76մ բարձրություն:

Նշված աշտարակային կառուցները սրահի ծածկից վեր ունեն 20 սյուների վրա կառուցված գմբեթներ, որտեղ սյուների վրա իրականացված են միաձոյլ երկաթբետոնյա ծածկեր:

Ըմպելասրահի շենքի թիկունքային պատին կից մոտ 1մ հեռավորության վրա իրականացված է կցակառուց, որի արտաքին պատը շարված է տարրեր ամրության (կրաքար, բազալտ և այլն) քարերից և ունի 2,2մ բարձրություն ու սվաղված է ցեմենտ ավագե շաղախով:

3.2. Ճարտարապետական և տեխնոլոգիական լուծումներ

Նախագծով նախատեսվում է իրականացնել հետևյալ աշխատանքները.

- ✓ Ըմպելասրահի կառույցի վերակառուցում ուժեղացումով և բարեկարգումով
- ✓ Զրամատակարարման և ջրահեռացման և կոյուղու համակարգերի վերականգնում
- ✓ Կառույցի արտաքին լուսավորության համակարգի ստեղծում
- ✓ Ըմպելասրահի հարթակի վերականգնում
- ✓ Սանիտարական հանգույցի վերակառուցում:
- ✓ Ըմպելասրահի, հարակից հարթակի և երիզող հենապատերի վերակառուցման և ամրացման աշխատանքներ:

Ինչպես նշվել է ըմպելասրահի շենքը իրենից ներկայացնում է բաց սյունազարդ սրահ՝ 395.2 քմ մակերեսով:

Ըմպելասրահի սյուները, պատերը, քիվերը և զարդաբանդակները երեսապատված են ֆելզիտ բարերով, որոնցում առկա են վնասված հատվածներ ինչպես նաև բացակայող հատվածներ:

Ճակատների քիվերում և կամարները երիզող պրոֆիլավոր բարերում, սյուներում առկա են հատվածներ, որոնք սվաղվել և համահարթեցվել են ցեմենտ ավազային շաղախով: Նախատեսվում է նման հատվածները մաքրել ցեմենտ ավազային շերտից և վերականգնել ֆելզիտ երեսապատումը:

Ինչպես նաև զարդաբանդակների բացակայող հատվածները լրացնելնով տաշվող բարերով:

Թուլացած բարերի հատվածներում իրականացնել քանդում վերաշարում, իսկ որոշ հատվածներում իրականացնել ներարկման աշխատանքներ:

Ըմպելասրահի աջակողմյան հատվածում գտնվով միջանկյալ հարթակը և հենապատը երեսապատված են բազալտե քարերով, հենապատը ունի զգայի դեֆորմացիաներ, որը և առաջարկվում է քանդել և վերաշարել: Իրականացնել սանհանգույցների և պահեստասենյակի տանիքի հիդրոմեկուլացում, անհրաժեշտության դեպքում իրականացնել լրացուցիչ ե/թ պաշտպանիչ շերտ:

Նախագծով նախատեսվում է նաև փոխարինել ըմպելասրահի տանիքը՝ նոր ջրամեկուսիչ նյութերով:

Շենքի ետնամասում գտնվող կցակառուցը գտնվում է անմիտիթար վիճակում և չի համապատասխանում կոնստրուկտիվ պահանջներին: Նախատեսվում է կցակառուցը հիմնովին վերակառուցել:

Նախատեսվում է նաև շենքի ետնամասում նախագծել հենապատ և ջրահեռացման ուղիներ՝ շենքը մեկուսացնելով ետևի թեք լանջից թափվով ջրային հոսքերից: Հենապատը լինելու է 1.2 մ բարձրությամբ և 50.5 մ երկարությամբ, իսկ ջրահեռացման ուղիները կլինեն 20սմx20սմ կտրվածքով և 51 մ երկարությամբ:

Նախագծում շենքի նկուղային հարկում գոյություն ունեցող սանհանգույցները և պահեստասենյակը գտնվում են անմիտիթար վիճակում: Նախատեսվում է հիմնովին վերանորոգել սանհանգույցները, համապատասխանեցնելով ժամանակակից պահանջներին:

Նախկինում ըմպելասրահի ներսում գոյություն են ունեցել լուսավորության ջահեր, որոնք նախատեսվում է փոխարինել նորերով:

Ըմպելասրահի հիմնական հարթակի և ըմպելասրահի հարակից ճեմուղու միջև, ուղղաձիգ կապը նախատեսվում է իրականացնել հաշմանդամների համար նախատեսված վերելակի միջոցով:

Ստորև ներկայացվում է այդ աշխատանքները իրականացնելու եղանակը.

I ՊԱՏԻ ԵՎ ՍՅՈՒՆԵՐԻ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՈՒՄ

- Պատից սյուներից հեռացնել բոլոր այն քայլայված կոտրատված ճաքած, խոռոչավորված, էրոզիայի ենթարկված քարերը, որոնք մշակութային արժեք չեն ներկայացնում, իսկ արժեքավոր քարերի ճաքերը և կոտրվածքները «բուժել» օգտագործելով հիմնականում ֆիրմային պոլիմերային նյութեր:
- Նախապես խոնավացնելուց հետո քերելով մաքրել քարերի մակերևույթը շաղախի և այլ կողմնակի նյութերի մնացորդներից, որոնք հնարավոր է հեռացնել առանց մեծ ուժ գործադրելու:
- Կտրել քարերի բուսականությունը մակերեսի խորքում գտնվող արմատներից և առանց քաշելու հեռացնել:
- Պատից և սյուներից կարանները մաքրել առկա շաղախից զգուշորեն խորացնելով կարանը 2,5-3 սմ -ով:
- Հորատել կարաններում $50-60^{\circ}$ թեքությամբ (հորիզոնի նկատմամբ), 10-12 մմ տրամագծով և 50-70 սմ երկայրությամբ ներարկման անցքերը, որոնց տեղերը համարակալված ներկայացված են համապատասխան ներարկման քարտեզներում:

- Օդի շիթով փոշեզրկել հորատած անցքերը և հեռացնել տարիների ընթացքում կարաններում կուտակված հողն ու փոշին:
- Պատը և սյուները լվանալ առատ հոսող ջրով: Զուրը գոյություն ունեցող Վերականգնել բոլոր քայքայված քարերից ազատված հատվածները նոր քարե սալիկներով լրացնելով բացակայող սպերը:

Հավելում՝

Քարերը տեղագրելիս պետք է օգտագործել հատուկ մշակված բազմաբաղդրիչ շաղախ:

Ներարկման անցքերը թողնելու համար հորատված անցքում պետք է տեղագրել համապատասխան տրամագծի և կարանախցանող շաղախի նախատեսված խորությունը 10-15սմ-ով գերազանցող ժամանակավոր պլաստիկ խողովակ, շաղախը կարանում տեղագրելուց 10-12 ժամ հետո ժամանակավոր խցանը պետք է հեռացնել:

Այդ տեղում կմնա անցք, որտեղ հետագայում կդրվի ներարկման պլաստիկ խողովակ:

II ՊԱՏԻ ԵՎ ՍՅՈՒՆԵՐԻ ԱՄՐԱՊՆԴՈՒՄ

- Պատրաստել մոիչ պոպմը ներարկման աշխատանքների համար: Նախապես ապահովել էլեկտրականության մատակարարումը և ջրի անհրաժեշտ պաշարը:
- Կավով փակել բոլոր անցքերն այն հատվածում, որտեղ պետք է կատարվեն ներարկման աշխատանքներ նախատեսված մեկ օրվա ընթացքում:
- 20-25սմ երկարություն և 1,0-1,2սմ տրամագիծ ունեցող պլաստիկ խողովակներ տեղագրել այն անցքերում, որոնք նախապես թողնվել են կարանների շաղախային մասում ն դրանք կավով ամրացնել:
- Պետք է ապահովել խողովակների ու դրանց խցանների քանակի առկայությունը ներարկման քարտեզին համապատասխան:
- Զրով խոնավացնել պատի կամ սյունի խոռոչը:
- Պետք է առավելագույնս ուշադրություն դարձնել ջրի քանակին, որպեսզի պատը չողողվի ջրով, այլ միայն խոնավանա:
- Ջրի ներարկումը պետք է իրականացնել օգտագործելով բերված ներարկման քարտեզին հակառակ հերթականությունը, շարժվելով «վերնից-ներքն», ընդ որում բոլոր դրված խողովակները պետք է լինեն թաց, այսինքն՝ խցանները դրված չլինեն:
- Ամրապնել քարե սալիկների մակերևույթը հատուկ նյութով մակերեսը խոնավեցումից 24 ժամ անց:
- Մակերևույթի ներքևում գտնվող որևէ քարտեզում նշված պայմանական «ո» համարի անցքից (բոլոր խողովակների բաց վիճակում) ներարկումը պետք շարունակել այնքան ժամանակ, մինչև շաղախը երևա մոտակա որևէ խողովակում:

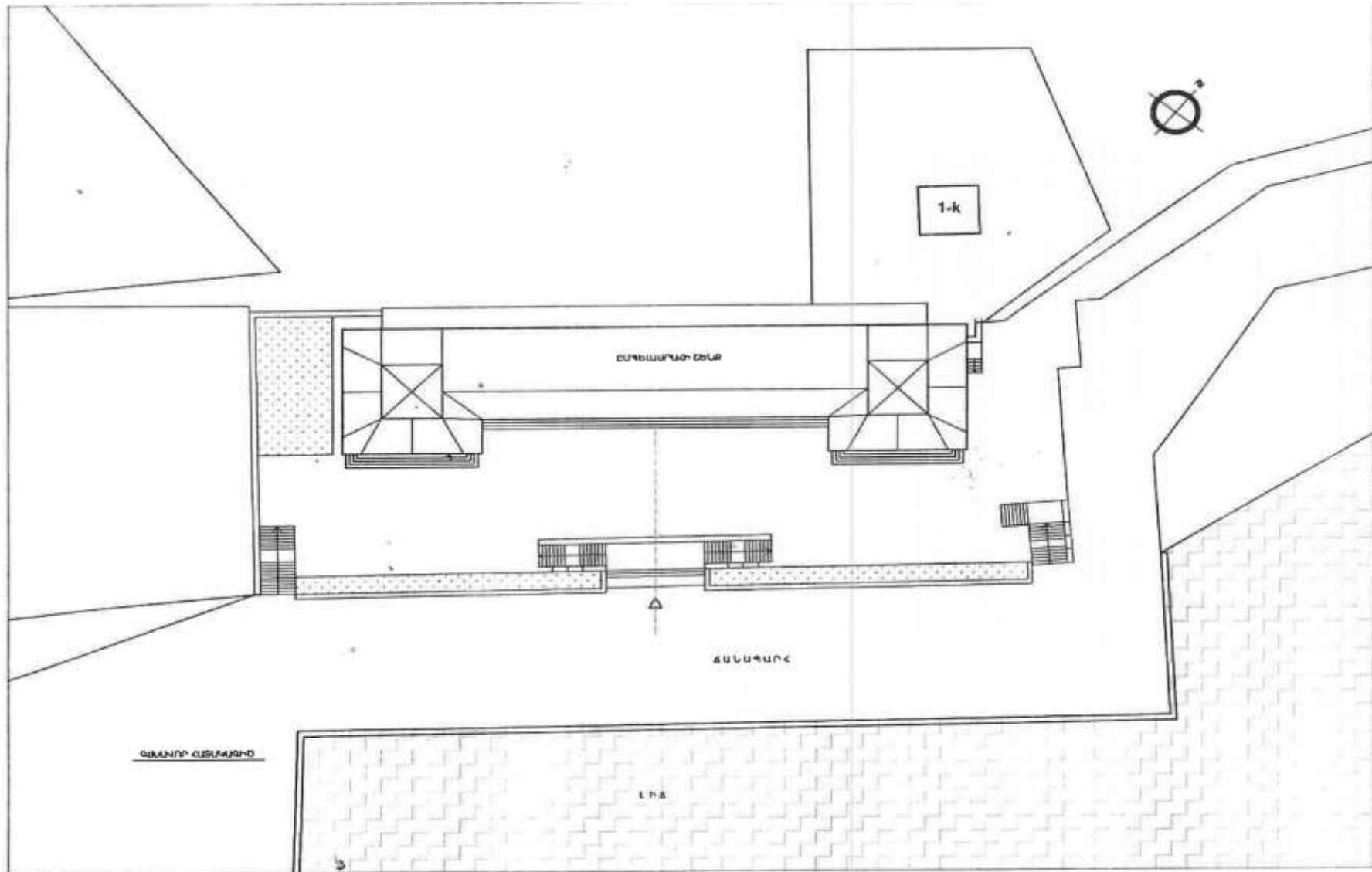
- Եթե այդ խողովակը գտնվում է ներարկվող անցքի համեմատ նույն մակարդակի վրա, ապա այդ խողովակը խցանվում է, իսկ ներարկումը շարունակվում է այնքան ժամանակ, մինչն շաղախը երևա ավելի բարձր գտնվող խողովակում: Այդ դեպքում ներարկումը դադարեցվում է համար «n» անցքում տեղադրված խողովակը խցանվում, իսկ ներարկումը վերսկսվում է (ըստ քարտեզի) հաջորդ համար «n+1» անցքում տեղադրված խողովակից:
- Պետք է հատուկ ուշադրություն դարձնել այն հանգամանքին, որ անկախ նրանից, որտեղ է երևացել շաղախը, ներարկումն իրականացվում է իսկստ հերթականությամբ:
- Եթե խողովակը շաղախի երևալու պատճառով փակվել է խցանով, ամենահին չի նշանակում, որ դա վերջնական է: Այդ խողովակներից ներարկումը պետք է շարունակել ըստ նշված հերթականության:
- Փակել անցքերը «Antique MC» նյութով տեղադրված խողովակները հեռացնելուց հետո:
- Տանիքի, կամարների վերևի մասում, ծածկույթների համար օգտագործվում է գրեթե նույն տեխնոլոգիան, միայն ցեմենտային ներարկման նյութի փոխարեն կօգտագործվի «Eporic» էպոկսիտային նյութը:
- Որպես այլընտրանքային տարբերակ, առաջարկվում է դիտարկել տանիքի մետաղական ծածկի գորգի հեռացումը (հնարավորինս կիրառված նյութերի պահպանումով) և ծածկի գոյություն ունեցող կոնստրուկցիաների ճեղքերի կամ նոր բացված անցքերի միջոցով ներարկման իրականացման հնարավորությունը:

III ՔԱՐԵ ՄԱԿԵՐԵՎՈՒՅԹԻ ԱԽՏԱԿԱՆՈՒՄ

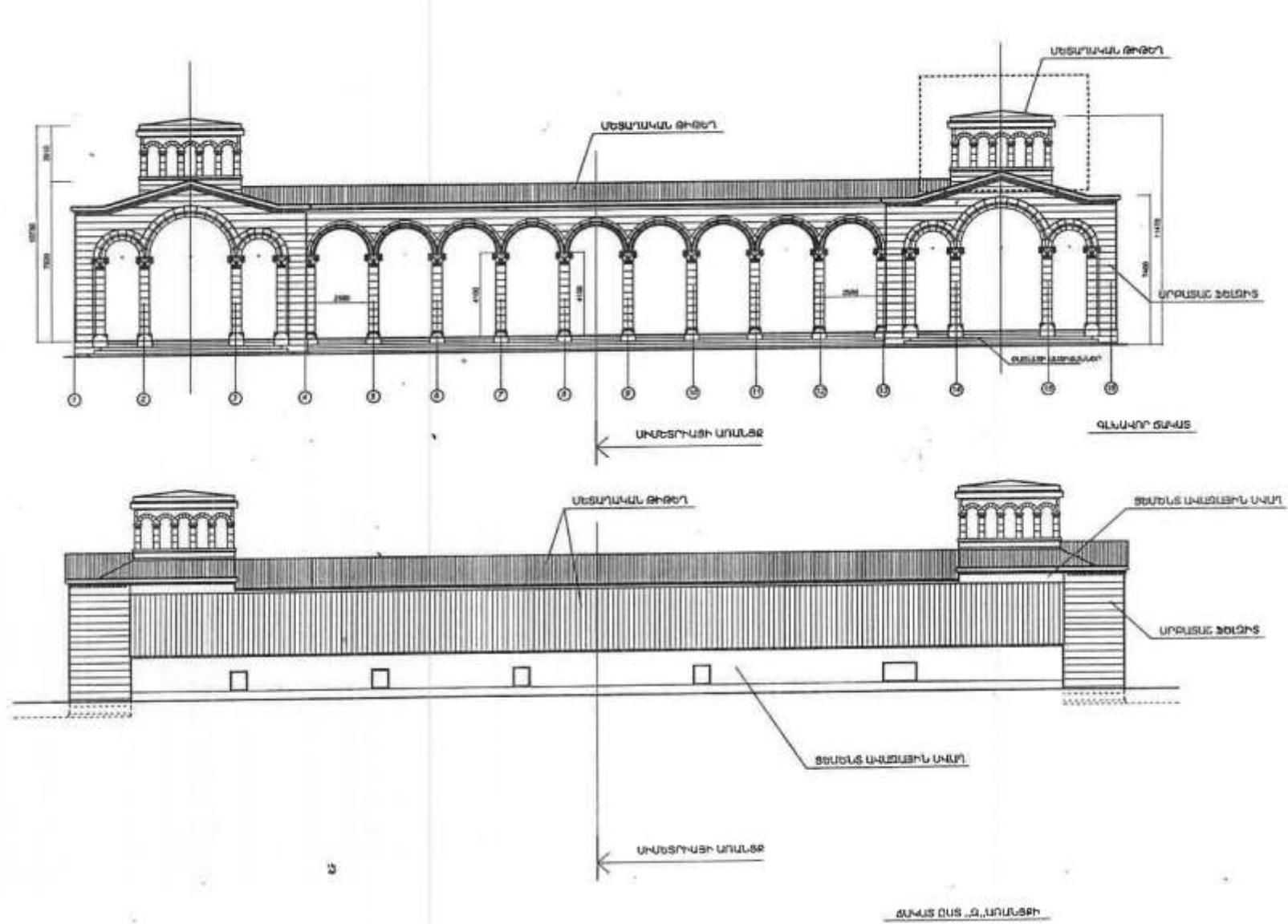
- Ախտահանել ամբողջ մակերևույթը օգտագործելով «Կատամին» կամ նմանատիպ ազդեցության քիմիական այլ նյութեր (թույլատրելի է քլոր պարունակող):
- Առատ հոսող ջրով լվալ պատերի ամբողջ մակերևույթը թունավոր քիմիական լուծույթներից օգտագործելով ոչ երկաթե խոզանակներ: Լվացվող ջրերը գոյություն ունեցող համակարգով կիսուն քաղաքային կոյուղու համակարգ: Լվացման ջրերի մոտավոր ծավալը կարող է կազմել 20 – 25 մ³, այս ծավալի արտահոսքը չի կարող առաջացնել կոյուղու համակարգի, մանավանդ որ քլորը հանդիսանում է նաև ախտահանիչ:

IV ՔԱՐԵ ՄԱԿԵՐԵՎՈՒՅԹԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

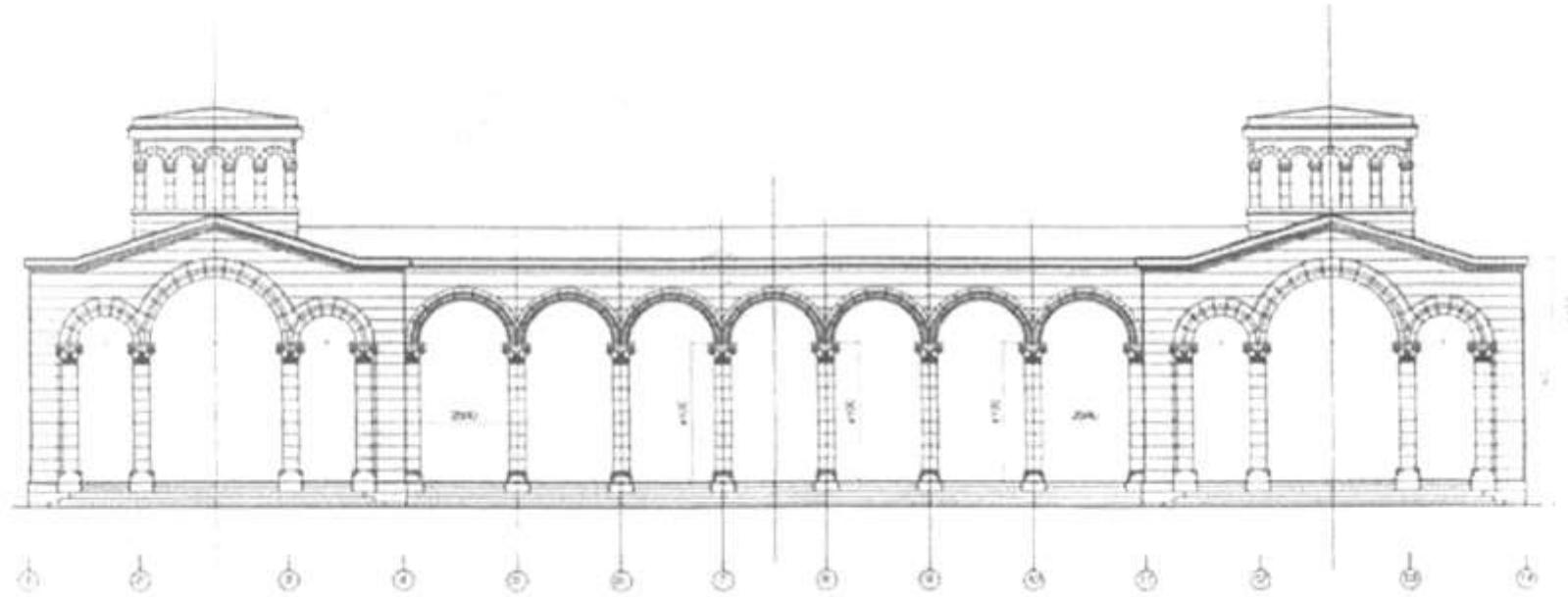
- Ծածկել «Antipluvio» հատուկ ֆիրմային նյութով լվացած պատի կամ սյունի ամբողջ արտաքին քարե մակերևույթը (լիովին չորանալուց հետո):
- Պատի ամբողջ ներսի (ըմպելասրահի ետևում ընկած պատի հատվածը) քարե մակերևույթի հետ կապված աշխատանքերը կիրականացվեն հաշվի առնելով ներկա վիճակը և թե ինչ հարթեցման ճարտարապետական լուծում կգտնվի (օրինակ սվաղ), նույնպես կարելի է պաշտպանել «Antipluvio» նյութով:

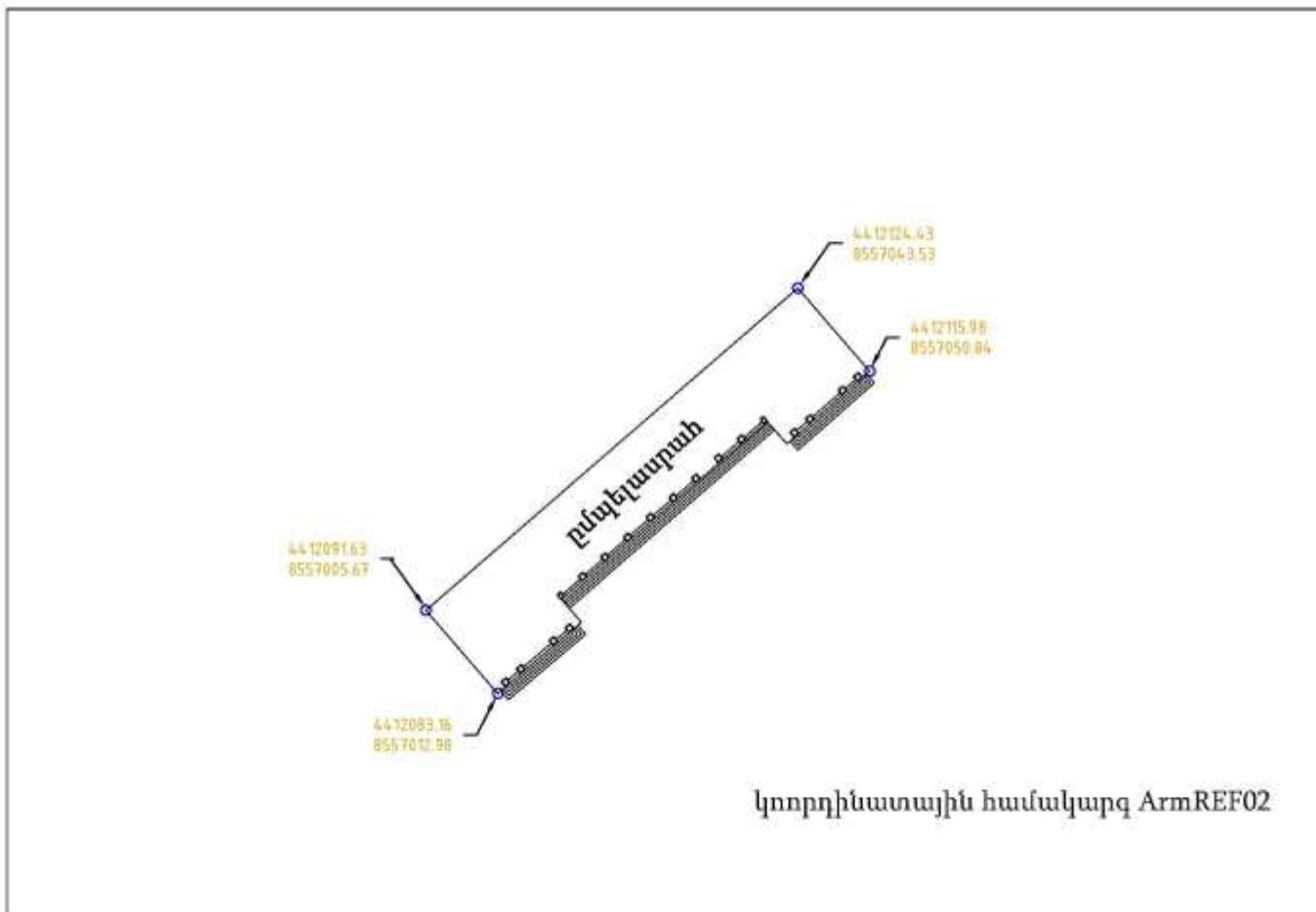
Նկար 1. Հմպելասրահի տեղադիրքը

Նկար 2. Արտաքին պատկերը

Նկար 3. Հմայելասրահի ճակատ

Նկար 4. Հատակագիծ ազգային կկորդինատային համակարգով

Նկար 5. Իրադրային սինեմա

4. ՆԱԽԱՏԵՍՎՈՂ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ (ԱՐՏԱԴՐԱԿԱՆ ՀԶՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ, ՕԳՏԱԳՈՐԾՎՈՂ ԲՆԱՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐ ԵՎ ՆՅՈՒԹԵՐ, ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ԵՎ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱԿԱՆ ԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐ)

4.1 Նախապատրաստական աշխատանքների բնութագրերը

Նախատեսվում է <<Վայոց ձոր մարզի Ձերմուկ քաղաքի տարածքում գտնվող ընպելասրահի հուշարձան շենքի վերակառուցում ուժեղացումով և բարեկարգումով, և մասնակի վերականգնումով:

Շինարարական աշխատանքները սկսելու համար նախատեսվում է իրականացնել հետևյալ նախապատրաստական աշխատանքները՝

1. մինչ շինարարական իրապարակում որևէ աշխատանք կատարելը պետք է համապատասխան կազմակերպությունների հետ համաձայնեցված /ենթակառուցվածքի սեփականատեր/ ստանալ թույլտվություններ
2. Կազմակերպել շինհրապարակ
3. Կազմել առանձին աշխատանքների իրականացման ժամանակացույց:

Գործունեության իրականացման համար անհրաժեշտ է կազմակերպել անվտանգության տեխնիկայի կանոնների իրականացման համալիր մշակում դեկավարվելով <<Ճ Ա- Ա. 2008-ի դրույթներով:

Շինարարական աշխատանքների իրականացման համար նախատեսվում է 2 փուլ՝ նախապատրաստական և հիմնական: Նախապատրաստական փուլում կատարվում են հետևյալ աշխատանքները.

- շինհրապարակի ժամանակավոր ցանկապատում՝ հետիոտն գլխածածկութով
- շին. նյութերի և բետոնի ընդունման հարթակների պատրաստում
- շինհրապարակի գիշերային լուսավորվածություն
- աշխատանքների արդյունքում առաջացած թափոնների տեղափոխում Ձերմուկի համայնքապետարանի կողմից հատկացված վայր:

4.2. Շինարարական աշխատանքների բնութագրերը

Նախագծով նախատեսվում է իրականացնել հետևյալ աշխատանքները.

- ✓ Ըմպելասրահի կառույցի վերակառուցում ուժեղացումով և բարեկարգումով
- ✓ Զրամատակարարման և զրահեռացման և կոյուղու համակարգերի վերականգնում
- ✓ Կառույցի արտաքին լուսավորության համակարգի ստեղծում

- ✓ Ըմաբելասրահի հարթակի վերականգնում
- ✓ Սանիտարական հանգույցի վերակառուցում:
- ✓ Ըմպելասրահի, հարակից հարթակի և երիզող հենապատերի վերակառուցման և ամրացման աշխատանքներ:

Հարթակների վնասված հատվածների և անորակությունները վերացնելու նպատակով առաջարկվում է հետևյալ միջոցառումները

- հնարավորինս առանց վնասելու հեռացնել սրահի աջ կողմի շինությունների ծածկի բազալտե երեսապատման սալիկները, չորացնել ծածկի կոնստրուկցիաների ջրահագեցած մակերևույթները և վերանորոգել հարթեցնող շերտի վնասված հատվածը,
- իրականացնել հիդրոմեկուսիչ նոր շերտ, օգտագործելով ժամանակակից որակյալ նյութեր, պահպանելով հանրապետությունում գործող քաղաքաշինական նորմերի պահանջները,
- նորից իրականացնել բազալտե պաշտպանիչ շերտի սալիկների տեղադրումը պահպանելով իրականացման բոլոր տեխնոլոգիական պրոցեսները,
- քանդել սարիի աջակողմյան հատվածքի միջանկյալ հարթակ տանող աստիճանները և հենապատը, և լիարժեք հիմնատակ ստեղծելուց հետո նորից իրականացնել աստիճանները և հենապատը:

Ըմպելասրահի նկուղային հատվածի շահագործման հատկանիշները բարձրացնելու նպատակով առաջարկվում է.

- քանդել սրահի նկուղի ծածկը ամբողջ երկայրությամբ առանց վնասելու երկայնական ուղղությմաբ գոյություն ունեցող երկաթ բետոնյա հեծանները, համապատասխան հաշվարկային հիմնավորումներով ն նախագծով իրականացնել նոր ծածկ առանձնակի ուշադրություն դարձնելով բետոնից պաշտպանիչ շերտի իրականացմանը, բետոնի անհրաժեշտ խտացման ապահովմանը,
- հնարավորության դեպքում օգտագործել ջրամերժ հավելանյութերի բետոնի քանդում,
- իրականացնել նոր փակ ջրհավաք օգտագործելով իներտ նյութերից պատրաստված խողովակներ:

Կցակառույցի մասով.

- ըմպելասրահի թիկունքային երկայնական պատը կցակառույցի ներսի սահմաններում սվաղել ցեմենտ-ավագե շաղախով՝ նախապես մաքրելով շարվածքից թափված

- շաղախի մնացորդները, իսկ քարերի միջև առկա ճաքերը փոշուց թույլ շաղախի կտորներից,
- գործող նորմերին համապատասխան, վերակառուցել սրահի կցակառուցի տանիքը, թիթեղյա ծածկը, հասցնելով մինչև հիմնական պատի ստորին նիշը
 - հարթեցնել և իրականացնել կցակառու ցի նոր հատակ, սվաղել կցակառուցի արտաքին պատը ներսի կողմից:
 - համաձայն հավաստագրված կազմակերպության կողմից տրված եզրակացության սրահի հիմնական պատի շարվածքի ամրությունը տատանվում է B5-B7.5 դասի սահմաններում:

Այդ պատի ամրությունը բարձրացնելու նպատակով անհրաժեշտ է մետաղական ցանցի կիրառումով իրականացնել ցեմենտ-ավազե սվաղ:

Բացի այդ, շարվածքի դատարկությունների ուղրաձայնային ուսումնասիրությունները ցույց են տվել, որ շարվածքի մեջ առկա են դատարկություններ միջինացված 0,39մ շարվածքի տարրեր հատվածներում.

Նշված դատարկությունները լցնելու, ինչպես նաև քարե շարվածքի արտաքին մակերևույթները պահպանելու նպատակով հարցումներ են արվել այդ գործունեությունն իրականացնող կազմակերպություններին, և առաջարկվել է կիրառել ներարկման նոր սկզբունք, որը հնարավորություն կտա լրացնել այդ դատարկությունները և պահպանելու քարե շարվածքների արտաքին մակերևույթները մթնոլորտային տեղումների ազդեցությունից:

4.3. Աշխատանքների անվտանգության կանոներ

Վթարային իրավիճակների, վնասվածքների, հիվանդությունների առաջացման աղբյուր է հանդիսանում անվտանգության տեխնիկայի կանոնների խախտումը, որոնց նախազգուշացման համար պետք է ընդունվեն ստորև բերվող անհրաժեշտ միջոցառումներ:

Աղյուսակ 4.1. Աշխատանքային պայմանների անվտանգության խախտման նախազգուշական միջոցառումները

Խախտման հնարավոր հետևանքները	Խախտման պատճառը	Խախտման նախազգուշական միջոցառումները
Ոչ ճիշտ առասանում	Աշխատանքային գոնայի	Լրացուցիչ լուսավորման

(строповка) կրնստրուկցիայի տեղադրում, վնասվածքներ բռնիչ սարքերից, կառճատեսության նշաններ	և թույլ լուսավորում	սարքերի տեղադրում, աշխատանքային զոնայի լուսավորության համար
Էլեկտրականության խափանումներ	Աշխատանք էլեկտրական գծերի մոտ առանց թույլատվության (հարյա- ծուցք), ԷՀԳ և ամբարձիչի, պահեստի հեռավորության գերազանցում	ԷՀԳ և ամբարձիչի, պահեստի թույլատրելի հեռավորության պահպանում
Տեղափոխվող կրնստրուկցիայից, առասանման սարքից վնասվածքներ	Զայնային ազդանշանի բացակայում, նախազգուշական ազդանշանի ոչ ճիշտ մատուցում	Ազդանշանի պարբերաբար ստուգում, նրա աշխատանքի անսարքության վերացում: Առասանող բանվորների գիտելիքների ստուգում և նրանց ատեստացիա
	Որակագրկված և մաշված բեռաբռնիչ սարքերի օգտագործում	Բեռաբռնիչ սարքերի պարբերաբար տեխնիկական վերահաստատում
Բանվորի ժամանակից շուտ հիքնածություն, գլխապտույտ և փսխում:	Աշխատանքների իրականացում այն զոնաներում, որտեղ նորմաներից գերազանցում են աղմուկը, վիբրացիան, գազերի առկայությունը, աշխատանքային զոնայի տեսադաշտի բացակայում	Աղմուկի, վիբրացիայի, գազավորման թույլատրելի նորմերի պահպանում, աշխատանքային զոնայի տեսադաշտի ապահովում
Մրսածության հիվանդություններ և ցրտահարումներ:	Նորմաներով սահմանված ջերմաստիճանից ցածր պայմաններում աշխատանք	Աշխատանքի դադարեցում, տաքացվող տնակի տեղադրում

Համաձայն ՀՀ կառավարության 2002 թ. ապրիլի 20-ի N 438 որոշման 43-րդ կետի «Հիմնարկները, իրավաբանական և ֆիզիկական անձինք աշխատանքների կատարման ժամանակ պատմական, գիտական, գեղարվեստական և այլ մշակութային արժեք ունեցող հնագիտական և մյուս օբյեկտների հայտնաբերման պահից պարտավոր են դադարեցնել աշխատանքները և դրա մասին անհապաղ հայտնել լիազորված մարմնին»:

Բեռնման և բեռնաթափման համար նախատեսված տարածքը պետք է հարթեցվի և ունենա թեքություն ոչ ավել քան 5°:

Բեռնաբարձիչ մեքենաները, բեռնաբռնիչ սարքերը, որոնք օգտագործվում են բեռնման-բեռնաթափման աշխատանքների ժամանակ, պետք է համապատասխանեն պետական ստանդարտների կամ տեխնիկական պայմանների պահանջներին:

Շինարարական աշխատանքները պետք է իրականացվեն համաձայն ՇՆԿԿ III-4-80* «Անվտանգության տեխնիկան շինարարության մեջ»:

Շինարարության դևողությունը

Շինարարության տևողությունը որոշվել է՝ ըստ օրացուցային գրաֆիկի հիման վրա և կազմել է առավելագույնը 12 ամիս:

Շինարարության նորմատիվ ժամկետում հաշվի են առնված՝

- նախապատրաստական շրջանի տևողությունը
- նախագծվող օբյեկտի շինարարությունը
- կոմպլեքսային փորձարկումներ, անհրաժեշտ գործարկման և կարգաբերման աշխատանքները:

Նախատեսվող շինարարական և տրանսպորտային միջոցները ներկայացված են ստորև.

Աղյուսակ 4.2. Մեքենաների և մեխանիզմների մուրավոր քանակները

C/C	Մեքենաների և մեխանիզմների անվանում	Մեքենաների քանակը, հակ
1	Ավտոկռունկ	1
2	«ԿԱՄԱԶ» ատորեռնատար մեքենաներ	2
3	Էքսկավատոր	1

4.4. Նյութերի և բնառեսուրսների օգտագործում

Նախատեսվող գործունեության իրականացման համար շինարարական աշխատանքների ժամանակ օգտագործվում են տարբեր շինարարական նյութեր, այդ թվում բնական քարեր՝ բազալտ չորսվակասալեր, ցեմենտ, ավագ, խիճ, ամրան, մետաղական կոնստրուկցիաներ և այլն:

Շինարարական աշխատանքների ժամանակ ջուրը օգտագործվելու է իրապարակների ջրանի և աշխատողների խմելու և կենցաղային նպատակների համար:

Ջրանի ջրապահանջը կկազմի՝

$$W_1 = S \times L \times T \times K, \text{ որտեղ}$$

S - ջրանվող տարածքի մակերեսը, միջին՝ 200 մ²,

L - ջրանի նորմը, 0.5 լ/մ²,

T - աշխատանքային օրերը՝ 330,

K - օրական ջրանի թիվը, 2

$$W_1 = 200 \times 1.5 \times 330 \times 2 = 198000 \text{ l} \text{ կամ } 198 \text{ м}^3 \text{ ամքող ընթացքի համար:}$$

Աշխատողների խմելու և կենցաղային նպատակներով ջրածախսի հաշվարկվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$W_2 = (n \times N + n_1 \times N_1) T$$

որտեղ՝ n - տեխնիկական աշխատողների և ծառայողների թիվն է - 3

N - ջրածախսի նորման ԻՏՀ համար՝ $0.016 \text{m}^3/\text{մարդ օր}$,

n_1 - բանվորների թիվն է - 18,

N_1 - ջրածախսի նորման բանվորների համար՝ $0.025 \text{m}^3/\text{մարդ օր}$,

T - աշխատանքային օրերի առավելագույն թիվը՝ 330 օր:

$$W_2 = (3 \times 0.016 + 18 \times 0.025) \times 330 = 164 \text{ m}^3/\text{շին.ժամ:}$$

Սպասարկող անձնակազմը օգտվելու է Ձերմուկի համայնքապետարանի կողմից հատկացվող շինությունից, որն ապահովված է ջրամատակարարման և կոյուղու համակարգերով:

Խմելու ջրի և ջրանի աղբյուրը քաղաքային ջրամատակարարման ցանցն է:

5. ՆԱԽԱՏԵՍՎՈՂ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔԻ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

5.1. Տարածքի աշխարհագրական դիրքը և բնակչիմայական պայմանները

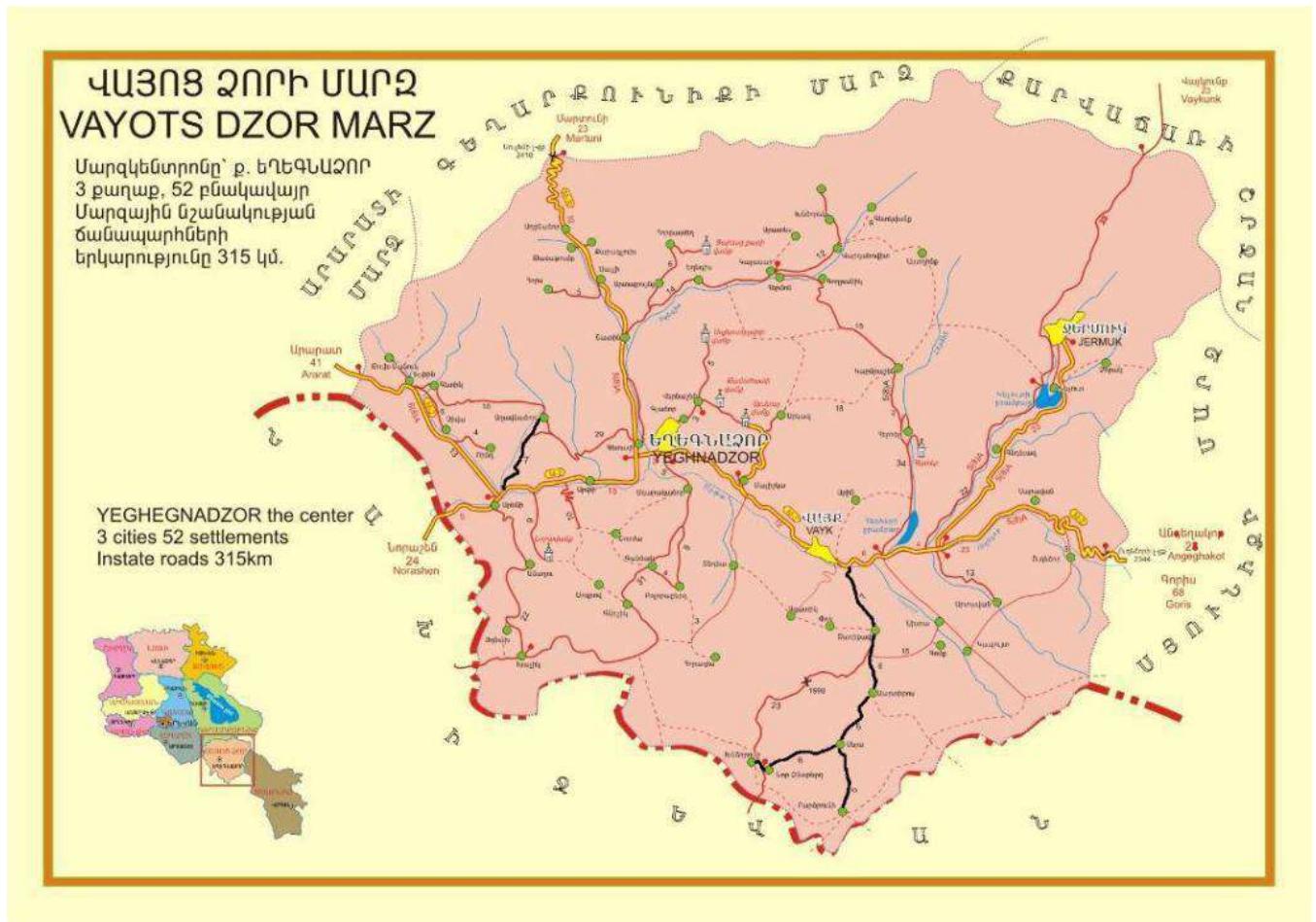
Ձերմուկը Հայաստանի ամենահայտնի առողջարանային քաղաքներից է: Ձերմուկը գտնվում է ծովի մակերևույթից 2080 մ բարձրության վրա գտնվող ոչ մեծ սարահարթում, որը երկու մասի է բաժանվում Արփա գետի գեղատեսիլ կիրճով:

Ձերմուկ առողջարանային քաղաքը գտնվում է մարզկենտրոն Եղեգնաձորից 50 կմ հյուսիս-արևելք, Արփա գետի ակունքի շրջանում: Հայաստանի երեք առողջարանային քաղաքներից մեկն է: Գտնվում է Երևանից 173 կմ հեռավորության վրա: Ձերմուկի տեղում նախկինում եղել է հայկական Ձերմուկ գյուղը: Ձերմուկ քաղաքը Երևան-Գորիս-Ստեփանակերտ մայրուղուց գտնվում է մոտ 24 կմ հեռավորության վրա:

Ձերմուկ համայնքը ընդգրկում է հետևյալ բնակավայրերը Ձերմուկ քաղաք, Գնդեվազ, Կարմրաշեն, Կեչուտ և Հերհեր գյուղեր:

Համայնքի վարչական տարածքի մակերեսը կազմում է շուրջ 5,5 հազար հեկտար¹:

¹ <https://www.jermuk.am/Pages/CustomPage/?CustomPageID=722b890c-cc0b-4c5d-bdf2-30fbebab4291>

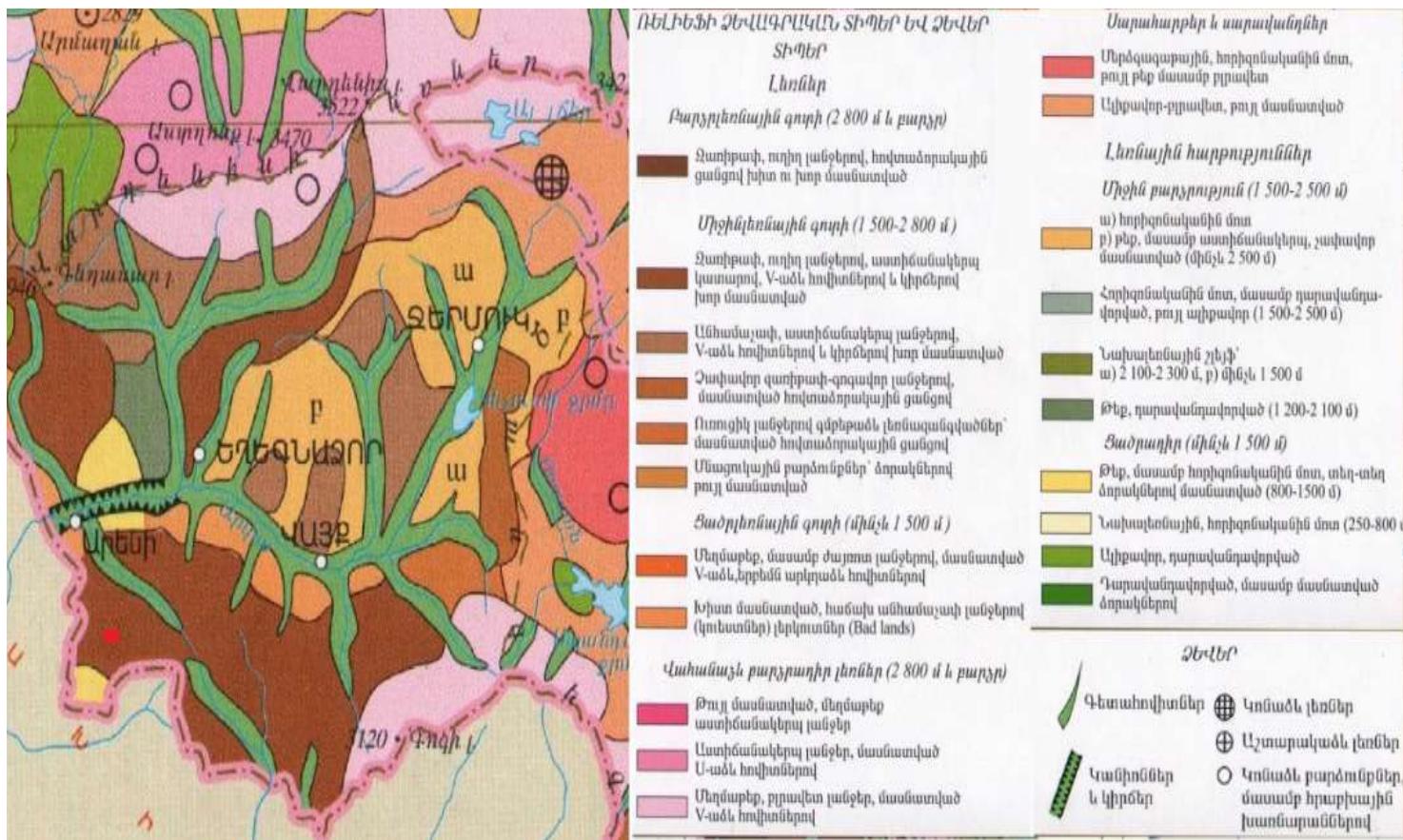
Նկար 5.

Ռելիեֆը և երկրաբանական կառուցվածքը

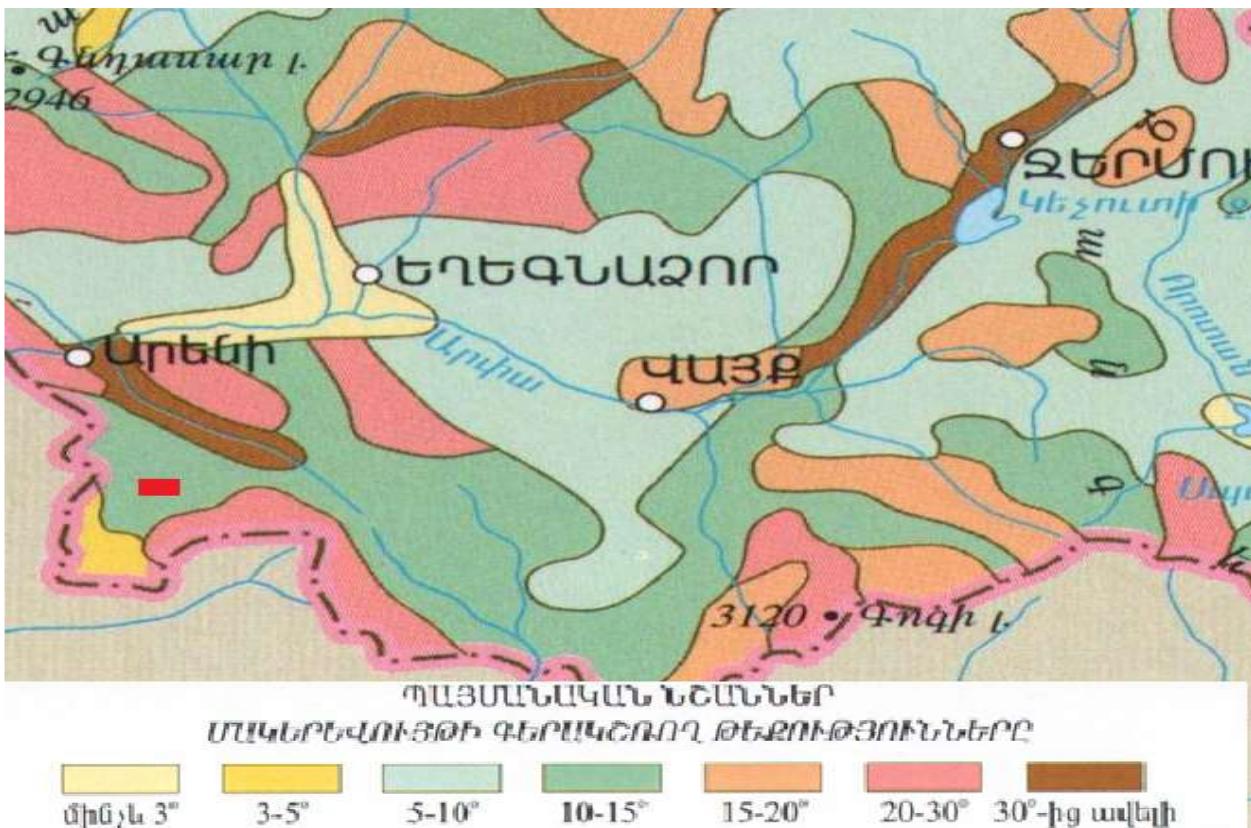
Տարածաշրջանը գտնվում է Արփա գետի վերին հոսանքի ավազանում: Հյուսիսարևմուտքում բարձրանում է Թեքսարի լեռնաշղթան, արևմուտքում՝ Վայոց սար հանգած հրաբուխը (2581 մ), իսկ արևելքում և հարավում՝ տարածաշրջանը եզրավորվում է համապատասխանաբար՝ Զանգեզուրի և Վայքի լեռնաշղթաներով: Թեքսարի լեռները սկսվում են Վարդենիսի լեռների Սանդուխտասար գագաթից և դեպի հարավ-արևմուտք ծգվում է շուրջ 20կմ՝ մինչև Շատին գյուղը: Ամենաբարձր գագաթը Թեքսար լեռն է (2898 մ):

Ընդհանուր առմամբ տարածաշրջանին բնորոշ է լեռնային, խիստ կտրտված մակերևույթը, ուղիելի հրաբխային (կոներ, լեռնազանգվածներ, լավային հոսքեր, քարակարկառներ) ու սաղցադաշտային (3000 մետրից բարձր) ձևերի, գոգահովիտների (Ձերմուկի, Արփայի, Գնիշիկի և այլն) զառիթափ անհամաշափ լանջերով լեռնաճյուղերի (Թեքսարի, Արտավանի, Գայլասարի, Գնիշիկի, Հարսնասարի և այլն), քարափների, նեղ ու երկար սարավանդների (Ձերմուկի, Աղավնաձորի, Գլաձորի, Գնդեվազի, Ելփինի և այլն) բարդ համակցությունը:

Առանձնահատուկ է նաև լեռնաճյուղերի անհամաչափությունը (հարավայինը՝ Երկար, հյուսիսայինը՝ կարճ լանջերով) և ռելիեֆի խորը մասնատվածությունը (Եղեգիսի հովտում՝ մինչև 1300 մ):

Նկար 6. Երկրածնաբանական բարդեղ

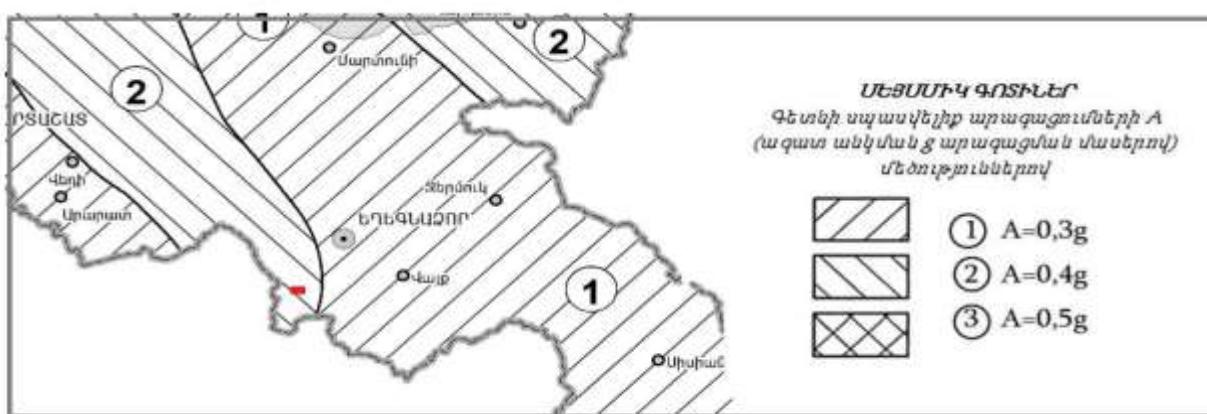
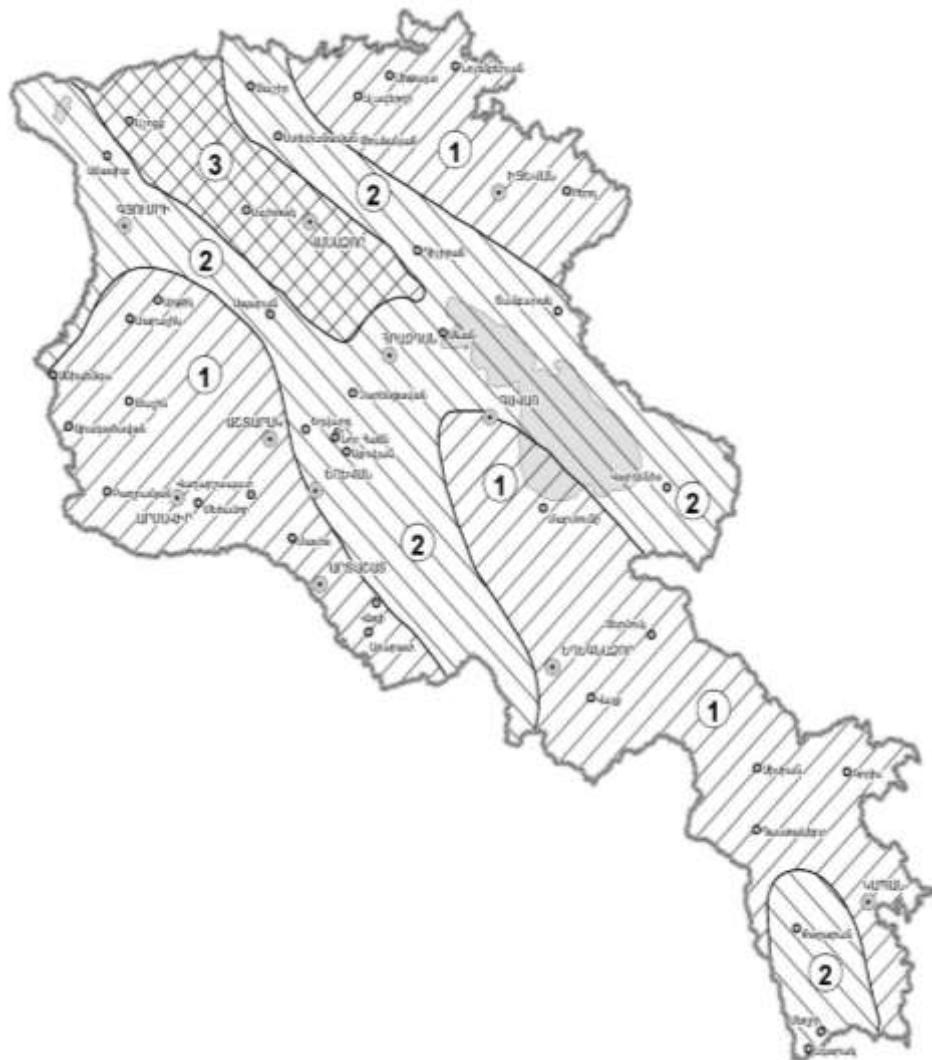
Նկար 7. Մակերևույթի գերակշռող թերություններ

Մեյսիկ պայմանների բնութագիր

ՀՀ գտնվում է ակտիվ երկրաշարժային գոտում: Հյուսիսից հարավ առանձնացվում են հետևյալ սեյսմիկ գոնաները. Մերձքույան, Սոմխեթա-Ղարաբաղի, Մերձսևանյան, Կապան-Գոգորանի, Ծաղկունյաց-Զանգեզուրի, Երևան-Օրդուբաղի, Ուրծ-Վայքի: Հիմնականում նշված գոնաների սահմաններով է անցնում երկրկեղևի խորքային բեկվածքները, որոնցից ամենախոշորն են Սևան-Աքերայի, Շիրակ -Զանգեզուրի և Միջին Արաքսյան /Երևանյան/ բեկվածքները:

ՀՀ Քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի՝ 2020թ. դեկտեմբերի 28-ի թիվ 102-Ն հրամանով հաստատված «ՀՀԸ 20.04- «Երկրաշարժադիմացկուն շինարարություն. Նախագծման նորմեր»: Այդ նորմերով սահմանվում են այն չափանիշները, որոնք պետք է դրվեն շենքերի ու կառուցվածքների նախագծման ու կառուցման ընթացքում /սեյսմակայունության հիմնական սկզբունքներ/: Նոյն հրամանի հավելվածում ներկայացված է ՀՀ բնակավայրերի ցուցակը ըստ սեյսմիկ գոտիների: Շրջանը գտնվում է սեյսմիկ անկայուն գոտում՝ $A=03g$ ազատ անկման մեծությունով:

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔԻ ՀԱՎԱՆԱԿԱՆ ՍԵՅՍՄԻԿ ՎՏԱՆԳԻ
ԳՈՏԻԱՎՈՐՄԱՆ ՔԱՐՏԵՐ**

5.2. Շրջանի կլիմայական պայմանները

<<-ն գտնվում է մերձարևադարձային գոտու հյուսիսային լայնություններում և բնութագրվում է չոր ցամաքային կլիմայով ու կլիմայական հակադրություններով: <<Կլիմայի վրա մեծ է հարակից տարածքների՝ Մեծ Կովկասի, Իրանական ու Փոքրասիական բարձրավանդակների, արաբական անապատների, Սև և Կասպից ծովերի ազդեցությունը: << տարածքին բնորոշ է արևոտ կլիման:

<<-ում տարվա ընթացքում տիրապետում են մերձարևադարձային գոտուն բնորոշ արևմտյան օդային հոսանքները, որոնք լեռնային ռելիեֆի պայմաններում փոխում են իրենց բնույթը և պայմանավորում քամիների բազմազանությունն ու ռեժիմը: Ըստ բարձրության՝ մեծանում է քամու արագությունը:

Համաձայն Վայոց ձորի մարզական պաշտոնական կայքի էջի տարածաշրջանը գտնվում է ծովի մակարդակից միջին բարձրության վրա: Համայնքի ֆիզիկա-աշխարհագրական կոմպլեքսները ներկայացված են ցածրադիր և միջին բարձրության գոտիներում, որտեղ գերիշխում են կիսաանապատները և չոր տափաստանները: Կլիման գլխավորապես պայմանավորված է վերընթաց գոտիականությամբ, ըստ բարձրության՝ տաք, չոր ցամաքայինից մինչև ջյունամերձ: Ընդհանուր հաշվով, այս մարզի կլիմայական պայմանները աչքի են ընկնում չորությամբ և ցամաքայնությամբ, ինչպես նաև ցուրտ կամ չափավոր ցուրտ ձմեռներով և շոգ կամ տաք ամառներով: Զյունածածկույթի բարձրությունը Վայոց ձորի նախալեռներում լինում է 10-76 սմ, իսկ բարձրադիր շրջաններում՝ մինչև 2 մ:

Ձերմուկի շրջանի կլիման տիպիկ լեռնային է՝ զով ամառներով, ցուրտ, ձյունառատ, երկարատև ձմեռներով: Հովհայան միջին ջերմաստիճանը 18°C է, առավելագույնը եղել է $+33^{\circ}\text{C}$, իսկ հունվարյան միջինը՝ -9°C , նվազագույնը դիտվել է -30°C : Մթնոլորտային տեղումների քանակը տարվա ընթացքում կազմում է 800 մմ:

Ընդհանուր առմամբ տարածաշրջանում ըստ բարձրության՝ հերթափոխվում են չոր, խիստ ցամաքային, չոր ցամաքային, չափավոր ցամաքային, բարեխառն և ցուրտ լեռնային կլիմաները: Զնածածկույթով օրերի թիվը 40-150 է:

Այսուակներում բերված են տեղի կլիմայական պայմանները ըստ Ձերմուկի օդերևութաբանական կայանի տվյալների:

Աղյուսակ 5.1. Օդի ջերմաստիճանը

Բնակավայրի անվանումը	Բարձ. ծովի մակեր. մ	Միջին ջերմաստիճանը ըստ ամիսների. °C												Միջին տարեկան կտրվածքը	Բացարձակ նվազագույն. °C	Բացարձակ առավելագույն. °C
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII			
Ձերմուկ	2064	-7.4	-6.4	-2.1	3.8	8.8	12.9	16.2	16.5	12.9	6.7	0.4	-4.8	4.8	-30	33

Աղյուսակ 5.2 Օդի խոնավությունը

Բնակավայրի անվանումը	Օդի հարաբերական խոնավությունը, %													Միջին տարեկան, %	Միջին ամսական ժամը 15-ին			
	Ըստ ամիսների																	
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII						
Ձերմուկ	73	72	71	70	69	67	66	63	61	68	71	74	69	64	42			

Աղյուսակ 5.3. Մթնոլորտային գրեղումները և ձնածածկույթը

Բնակավայրի անվանումը	Տեղումների քանակը միջին ամսական / օրական առավելագույն, մմ												Ձնածածկույթ			
	Ըստ ամիսների												Տարեկան	Տասնօրյա առավելագույնը, սմ	Օրերի թիվը	Զրի առավելագույն քանակալ ծյան մեջ, մմ
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII				
Ձերմուկ	64	74	83	103	97	71	42	26	24	65	63	67	779	212	146	399
	41	83	44	63	42	49	49	39	32	63	41	51	83			

Աղյուսակ 5.4. Քամու պարամետրերը

Բնակչային, օբյեկտաբառ-նախան կայանի անվանում Միջին տարեկան մթնոլորտա ինչ ճնշում, (իրա)	Այսաներ	Կրկնելիություն, % /միջին արագություն, մ/վրկ ըստ ուղղությունների								Անկողմնաթյունների կրկնելիությունը, %	Սիրոտակը (15մվ օրերի քանակը կրկնելիությունը, %/վ Միջին տարեկան արագությունը, մ/վ Ուժելի քանակը իսկըն իրենեան արագությունը, մ/վ Միջին տարեկան արագությունը, մ/վ Հաջործ վարչական հասկընելու արագությունը, մ/վ Ուժելի քանակը հաջործ վարչական հասկընելու արագությունը, մ/վ Հաջործական հագությունը՝ Կ սեկ հանարակության մեջ անգամ "n" տարիների ընթացքում											
		Հյուսի- սային (ՀսԱր)	Հյուսի- արևելյան (ՀսԱր)	Արևել- յան (Ար)	Հարավ- արևելյան (ՀվԱր)	Հարավ (Հվ)	Հարավ- արև մղյան (ՀվԱրմ)	Արև մղյան (Արմ)	Հյուսի- Արև մղյան (ՀսԱրմ)													
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18					
Ձերմուկ	792,6	Հունվար	4	6	19	34	26	6	2	3	69	0,8	1,6	17	21	23	25					
			2,0	2,3	2,2	2,2	1,7	2,1	2,0	2,1												
		Ապրիլ	5	5	17	30	24	9	4	6	49	1,5										
			2,0	2,2	2,5	2,8	2,5	2,6	2,5	2,2												
		Հուլիս	3	6	14	44	24	5	2	2	20	2,8										
			2,3	2,7	3,1	3,9	3,5	2,7	2,6	2,4												
		Հոկտեմ- բեր	2	4	13	27	32	15	4	3	56	1,2										
			1,6	2,3	2,4	2,6	2,5	2,8	2,9	1,8												

5.3. Մթնոլորտային օդի որակի բնութագիր

ՀՀ տարածքում օդային ավազանի ֆոնային աղտոտվածությունը վերահսկվում է ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարության «Հիդրոօդերևութաբանական մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի (այսուհետ՝ ՊՈԱԿ) կողմից: ՊՈԱԿ-ը մշտական վերահսկողություն է կատարում 16 ստացիոնար դիտակայանների միջոցով, որոնցից 6 ստացիոնար դիտակայանում (Երևան և Ալավերդի քաղաքներում) կատարվում են շուրջօրյա ավտոմատ դիտարկումներ:

2022 թվականի ընթացքում մթնոլորտային օդի որակի դիտարկումներ կատարվել են Երևան, Գյումրի, Վանաձոր, Ալավերդի, Հրազդան, Արարատ, Շաղկաձոր, Կապան, Քաջարան և Չարենցավան քաղաքներում: Որոշվել են մթնոլորտային օդում փոշու, փոշու մեջ մետաղների (մոտ 21 մետաղ), ծծմբի երկօքսիդի, ազոտի օքսիդների և գետնամերձ օգոնի պարունակությունները: Համաձայն իրականացված արդյունքների 2022 թվականին 2021 թվականի համեմատությամբ քաղաքների մթնոլորտային օդում հիմնականում բարձրացել է ազոտի երկօքսիդի պարունակությունը²:

Քանի որ Ձերմուկում կամ հարակից բնակավայրերի տարածքում մշտական (ստացիոնար) դիտակայաններ կամ պասիվ նմուշառիչներ տեղադրված չեն և մթնոլորտային օդի աղտոտվածության վերաբերյալ ՊՈԱԿ-ում տվյալներ չկան, ապա որոշակի պատկերացում բնակավայրերի օդային ավազանի աղտոտվածության մասին կարելի է ստանալ հաշվարկային եղանակով: Դրա համար ՊՈԱԿ-ը առաջարկում է համապատասխան ձեռնարկ-ուղեցույց³: Ըստ այդ ուղեցույցի մինչև 10 հազար բնակչությամբ բնակավայրերի համար օդի ֆոնային աղտոտվածության ցուցանիշներն են:

Փոշի՝ 0.2 մգ/մ³;

Ծծմբի երկօքսիդ՝ 0.02 մգ/մ³;

Ազոտի երկօքսիդ՝ 0.008 մգ/մ³;

Ածխածնի օքսիդ՝ 0.4 մգ/մ³:

5.4. Զրային ռեսուրսներ

Վայոց ձորի տարածքը մասնատված է բազմաթիվ գետակներով, գետերով, հովիտներով: Հիմնական զարկերակը Արփա գետն է, որը մարզի տարածքում հոսում է 92կմ, 2080մ քառ. ջրահավաք ավազանով: Արփան սկիզբ է առնում մարզի տարածքում՝ 3260մ

² <http://www.armmonitoring.am>

³ ՀՀ բնապահպանության նախարարության “Հիդրոօդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենսորուն” ՊՈԱԿ. “ՀՀ բնակավայրերի մթնոլորտային օդի աղտոտող նյութերի ֆոնային կոնցենտրացիաները” ուղեցույց-ձեռնարկ: Երևան-2011

բարձրությունից, Սյունիքի բարձրավանդակի հյուսիսարևմտյան լանջերից, թափվում է Արաքս գետը, Նախիջևանի տարածքում: Այն հարուստ է վտակներով, որոնք տեղ-տեղ առաջացնում են սահանքներ և ջրվեժներ, որոնցից են Ձերմուկի (Զրահարսի ջրվեժը) և Հերհերի ջրվեժները: Ամենախոշոր վտակը Եղեգիսն է, որի հովիտը Վայոց ձորի գեղատեսիլ շրջաններից է, ինչպես նաև հատուկ պահպանվող տարածքներից մեկը: Վայոց ձորի բոլոր գետերն ու գետակները սրբնթաց են, արագահոս, ունեն մեծ անկում ու թեքություն և հարուստ են էներգետիկ պաշարներով: Արփայի ջրերի մի մասը Սևանա լիճ փոխադրելու նպատակով կառուցվել է 48կմ երկարությամբ Արփա-Սևան ստորգետնյա ջրատար թունելը, որը սկիզբ է առնում Կեչուտի ջրամբարից: Մարզում է գտնվում նաև Հերհերի ջրամբարը և Էլի մի շարք փոքր լճեր և լճակներ, որոնք ունեն բնապահպանական և հանգստի գոտու նշանակություն:

ՀՀ կառավարության կողմից «Կախված տեղանքի առանձնահատկություններից՝ յուրաքանչյուր ջրավագանային կառավարման տարածքի ջրի որակի ապահովման նորմերը սահմանելու մասին» որոշմամբ (ՀՀ կառավարության 2011 թվականի հունվարի 27-ի N 75-Ն որոշում) ՀՀ-ում մակերևութային ջրերի որակի գնահատման համակարգը ջրի քիմիական որակի յուրաքանչյուր ցուցանիշի համար տարբերակում է կարգավիճակի հինգ դաս՝ «գերազանց» (1-ին դաս), «լավ» (2-րդ դաս), «միջակ» (3-րդ դաս), «անբավարար» (4-րդ դաս) և «վատ» (5-րդ դաս):

Արարագյան ջրավագանային կառավարման դարաձք

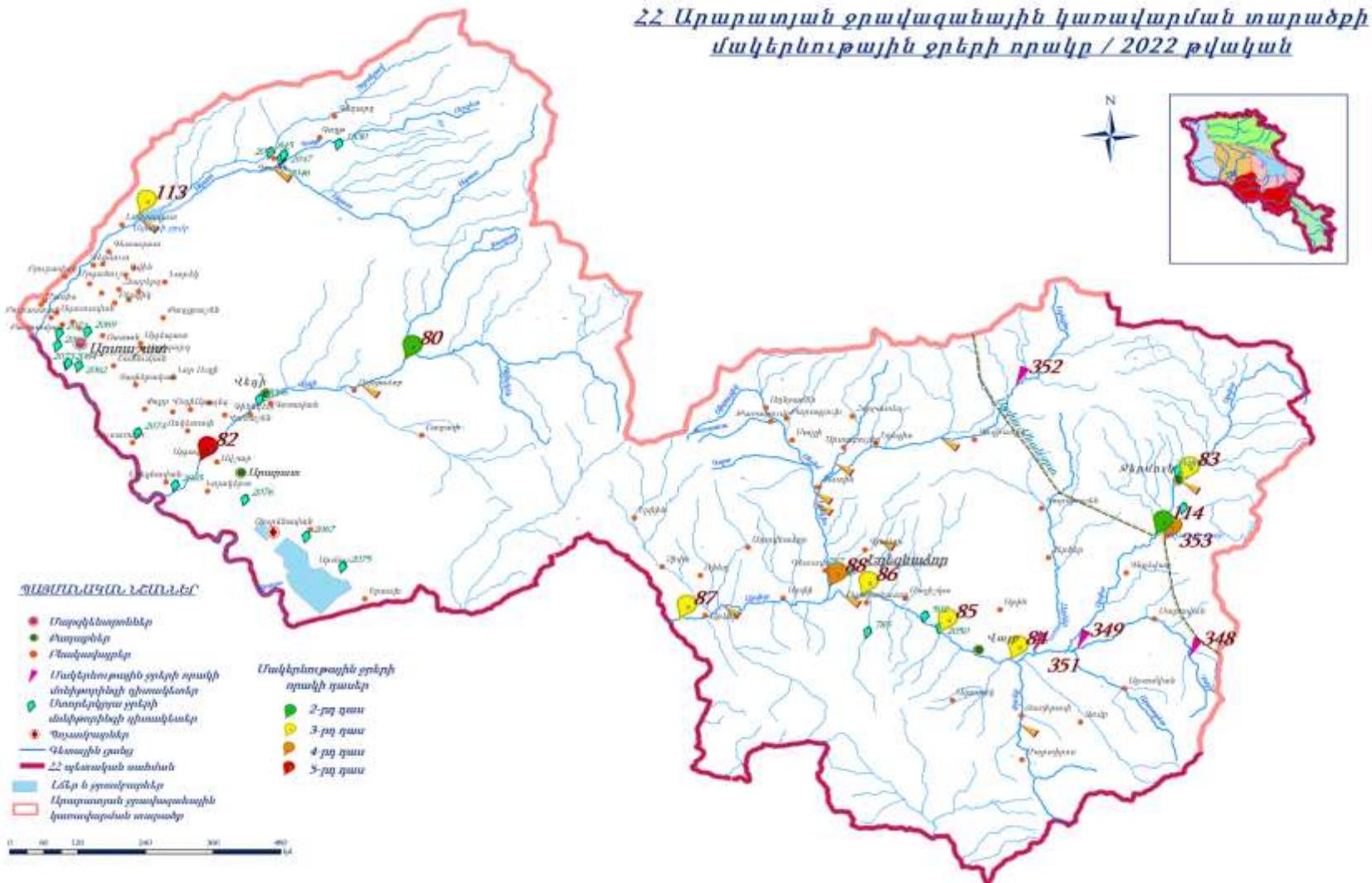
Ջրային ռեսուրսների աղտոտվածությունը վերահսկվում է «Հիդրոէլեկտրաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն»-ի կողմից:

Ըստ ՊՈԱԿ-ի 2022 թվականի մակերևութային ջրերի որակի ամփոփագրի Արփա գետի ջրի որակը Ձերմուկ քաղաքից վերև, Վայք քաղաքից վերև և ներքև, Եղեգնաձոր քաղաքից վերև և Արենի գյուղից ներքև հատվածներում գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս). Ձերմուկ քաղաքից վերև՝ պայմանավորված ամոնիում իոնով, երկաթով, կախութային չոր նյութերով, Վայք քաղաքից վերև՝ երկաթով և այլումնով, Վայք քաղաքից ներքև՝ երկաթով, Եղեգնաձոր քաղաքից վերև՝ մոլիբդենով և երկաթով, Արենի գյուղից ներքև՝ պայմանավորված մոլիբդենով, երկաթով և բարիումով:

Հերհեր գետի ջրի որակը գետաբերանում գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս)՝ պայմանավորված մոլիբդենով⁴:

Իրականացված մոնիթորինգի արդյունքների համաձայն Արփա գետի ջրի որակը Ձերմուկ քաղաքից վերև, Վայք քաղաքից ներքև և Եղեգնաձոր քաղաքից վերև հատվածներում գնահատվել է 1-ին դաս («գերազանց» որակ):

⁴ <http://www.armmonitoring.am>

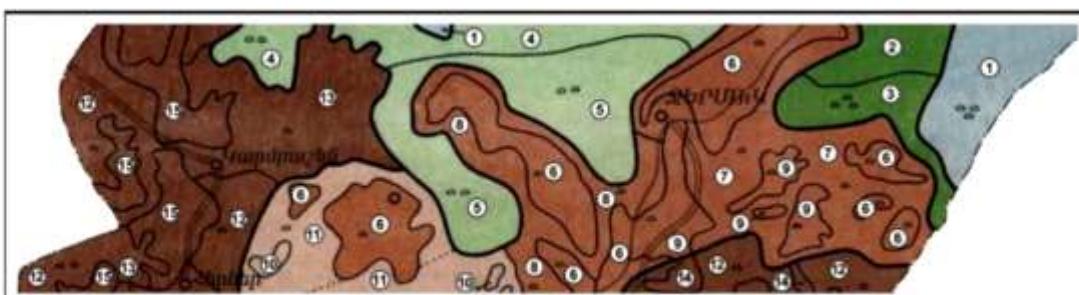
Նկար 8.

5.5. Հողային ռեսուրսներ

Հողը բնական գոյացություն է, կազմված ծագումնաբանորեն իրար հետ կապված հորիզոններից, որոնք ձևավորվել են երկրի կեղևի մակերեսային շերտերի վերափոխման հետևանքով՝ ջրի, օդի և կենդանի օրգանիզմների ներգործության շնորհիվ։ Հողը երկրակեղևի մակերեսային փիսրուն շերտն է, որը փոփոխվում է մթնոլորտի և օրգանիզմների ազդեցությամբ, լրացվում է օրգանական մնացուկներով։ Հողառաջացնող գործաններն են աշխարհագրական, գեոմորֆոլոգիական, կիմայական պայմանները, լանդշաֆտը, բուսական և կենդանական աշխարհի և մարդու ներգործությունը։

Ձերմուկի շրջանում զարգացած են լեռնամարգագետնային, մարգագետնատափատանային, դարչնագոյն անտառային հողերը և սևահողերը։

Լեռնամարգագետնային հողերը ունեն լավ արտահայտված նուրբ հատիկավոր ստրուկտուրա, աղքատ են կարբոնատներից։ Պարունակում են մեծ քանակության հումուս (18-25, երբեմն 25-30%): Հողաշերտի հզորությունը փոքր է, կախված ռելիեֆի պայմաններից հզորությունը տատանվում է 15-20-ից 40-50սմ-ի սահմաններում։

- ① Լեռնամարգագետնային բույլ ճամային խորրային - հագեցած փոքր հզորության կավավագային բույլ և միջին հողմահարված
- ② Մարգագետնատափատանային սևահողանման մնացորդային - հագեցած մեծամասամբ միջին հզորության կավավագային միջին հողմահարված
- ③ Մարգագետնատափատանային սևահողանման մնացորդային - հագեցած փոքր հզորության կավավագային միջին հողմահարված
- ④ Մարգագետնատափատանային տիպիկ մնացորդային մեծամասամբ միջին հզորության կավավագային
- ⑤ Մարգագետնատափատանային տիպիկ քարքարոտ փոքր հզորության կավավագային միջին հողմահարված
- ⑥ Դարչնագոյն անտառային լվացված կավայնացված հզոր
- ⑦ Դարչնագոյն անտառային լվացված տափաստանացված միջին հզորության կավային բույլ հողմահարված
- ⑧ Դարչնագոյն անտառային լվացված տափաստանացված միջին հզորության կավավագային բույլ հողմահարված
- ⑨ Դարչնագոյն անտառային լվացված մեծամասամբ միջին հզորության կավային մշակովի
- ⑩ Դարչնագոյն անտառային կարբոնատային քարքարոտ փոքր հզորության կավավագային
- ⑪ Դարչնագոյն անտառային կարբոնատային տափաստանացված փոքր հզորության կավավագային միջին և ուժեղ հողմահարված

Նկար 9. Հողերի բնական դիպերի քարտեզ

5.6. Կենսաբազմազանություն

Վայոց ձոր մարզի հողաբուսային ծածկույթն ու կենդանական աշխարհը բազմազան են և գլխավորապես պայմանավորված են վերընթաց լանդշաֆտային գոտիականությամբ: Այսպիսով, մարզի տարածաշրջանները աչքի են ընկնում կենսաբազմազանության տարբեր տեղաբաշխվածություններում:

Վայոց ձորի մարզի բուսական աշխարհի տեսակային կազմը հարուստ է: Այստեղ հաշվում է գրեթե 1650 բուսատեսակ, որոնցից 1500 տեսակը խոտարույսեր են, որոնց մեջ գերակշռում են դեղաբույսերը: Մարզն աղքատ է անտառներով (տարածքի 1.6% կամ 3700հա): Սակայն անտառի կազմի մեջ մտնող 150 ծառատեսակները մեծամասամբ արժեքավոր են՝ հազվագյուտ ու էնդեմիկ տեսակներ են: Դրանց մեջ կան հատուկ պահպանվող տարածքներ՝ Հերհերի գիհու նոսրանտառային և Ձերմուկի անտառային արգելավայրերը: Բնական պայմանների բազմազանությամբ է պայմանավորած նաև հարուստ կենդանական աշխարհի գոյությունը: << -ում գրանցված 460 տեսակի կենդանիներից 225-ը հանդիպում են Վայոց ձորի մարզում: Դրանցից են բեզոարյան այծը, վայրի ոչխարը (մուֆլոնը), վայրի խոզը, գորշ արջը, աղվեսը, գայլը, նապաստակը, թռչուններից՝ լորը, քարակաքավը, անգղերը, արծիվները, ծկնատեսակներից՝ կարմրախայտը, բեղլուն, կողակը: Հաճախակի հանդիպում են նաև թռւնավոր օձեր՝ հայկական իժ, գյուրզա:

Ինչպես բույսերի, այնպես էլ կենդանիների շատ տեսակներ գրանցված են «Կարմիր գրքում»: Կենդանիների պահպանման նպատակով ստեղծվել են արգելավայրեր: Վայոց ձորի մարզում աճում են ծիրանի, բայի, տանձի, դեղձի, խնձորի, խաղողի, սալորի, սերկսիի, փշատի, ընկույզի բազմաթիվ տեսակներ, բազմաթիվ հատապտուղներ:

5.6.1. Բուսական աշխարհ

Տարածաշրջանի բուսական ծածկը ներկայացված է Վայոց Ձորի մարզին բնորոշ կետրախոտային տափաստանային բուսականությամբ: Այստեղ գերիշխում են կետրախոտերը (Stipatirsa, S. cap illata), Thymus kotschyanus, Tanacetumchiliop hyllum:

Տարածված են նաև Festuca valesiaca Gaudin, Koeleria albovii Domin., Koeleriacri stata (L. Pers., E lytrigia t richophor տեսակները:

Տարածաշրջանում հայտնի բուսատեսակներից 55-ը (ֆլորայի մոտ 6.1%-ը)

գրանցված են 2010թ. <<Բույսերի Կարմիր գրքում, որոնք բաժանվում են հետևյալ կատեգորիաների՝ Կրիտիկական վիճակում գտնվող (CR)՝ 11 տեսակ: Դրանք են՝ Սոխ անհարթացողուն Allium scabriscapum, Սոխ թալիշյան Allium talyschense, Stipa tenuifolia Թամանյանի Rhaponticoides tamarianae, Ստեպտորամֆուս Չերեպանովի Steptorhamphus cerepanovii, Սոխալրջուն սրապտուղ Sameraria cardiocarpa, Սոխալրջուն լրջունատերս

Sameraria glastifolia, Բոշխ կիլիկիական *Carex cilicica*, Գազ Ախունդովի *Astragalus achundovii*, Սզնի Շովիցի *Crataegus szovitsii*, Ստելլերոպսի Մաղաբյանի *Stelleropsis magakjanii* և Խթանաբույս Երկարածաղիկ *Centranthus longiflorus*:

Դեղաբույսերից տարածված են. Խնկածաղիկ սովորական, օշինդր դառը, եղեսպակ, թանթրվենի, շրեշ և ուրիշ տեսակներ:

Տարածաշրջանում հանդիպում են նաև 46 տեսակի էնդեմներ, որից 16 տեսակ Հայաստանի էնդեմներ, 20 տեսակ Հարավային Անդրկովկասի էնդեմներ, 6 տեսակ Անդրկովկասի էնդեմներ և 4 տեսակ Կովկասի էնդեմներ:

5.6.2. Կենդանական աշխարհ

Տարածաշրջանի կենդանական աշխարհը չափազանց բազմազան է: Շրջանում հանդիպում են ողնաշարավոր կենդանիների ավելի քան 220 տեսակ: Կան բեզոարյան այծ, հայկական վայրի ոչխար, գորշ արջ, լուսան, գայլ, աղվես, կզաքիս, անտառային կատու, քարակաքավ, բազմաթիվ ճնճղուկազգիներ, ձկներից՝ կարմրախայտ, կողակ: Թոշուններից հանդիպում են բազմաթիվ ճնճղուկազգիներ, որոնցից են արտույտների, սերինոսների, դրախտապանների տարրեր տեսակները:

Տարածաշրջանում ողնաշարավոր կենդաններից դիտարկվել են նապաստակ, աղվես, սովորական դաշտամուկ, մոխրագոյն առնետ:

Արձանագրվել են գայլի կենսագործունեության հետքեր: Նկատվել է դաշտային արտույտներ, բայց տեղամասի սահմաններում բներ չեն գտնվել:

5.6.3. Տարածաշրջանի վրանգված էկոհամակարգեր, բնության հապուկ պահպանվող դարաձքներ

Ներկայացվող շրջանում են գտնվում «Ձերմուկ ջրաբանական» և «Հերհերի նոսրանտառային», «Ձերմուկի անտառային» պետական արգելավայրեր:

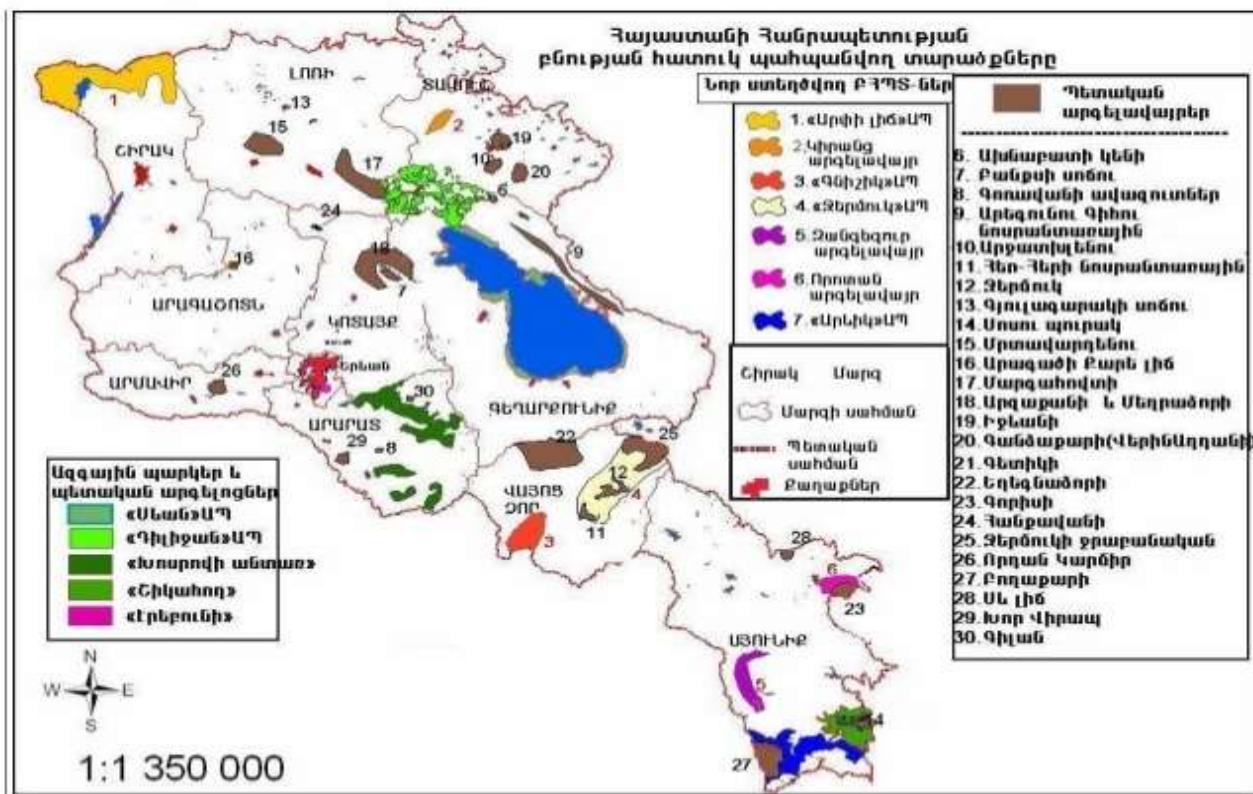
«Ձերմուկի ջրաբանական» պետական արգելավայրը ստեղծվել է Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2009թ.-ի սեպտեմբերի 17-ի թիվ 1063-Ն որոշմամբ՝ Արփա գետի վերին հոսանքի (ծովի մակարդակից 2250-2750 մ բարձրության վրա) ջրհավաք ավազանի տարածքի բնական էկոհամակարգերի, այդ թվում՝ կենսաբազմազանության, բնության եզակի հուշարձանների և հանքային ջրերի տաք աղբյուրների սնման ավազանների պահպանության նպատակով: Այն գտնվում է Վայոց ձոր մարզի Արփա գետի վերին հոսանքի ջրհավաք ավազանի տարածքի սահմաններում:

«Հերիերի նոսրանտառային» պետական արգելավայրը հիմնվել է 1958 թ.-ին Արփա գետի աջափնյա վտակ Հերիեր գետի ավազանում՝ ծովի մակարդակից 1400-2000 մ բարձրության վրա գիհու ռելիկտային նոսրանտառների պահպանության նպատակով:

Ձերմուկի անտառային արգելավայրը, բնության հատուկ պահպանվող տարածք է և Հայաստանի Հանրապետության 27 արգելավայրերից մեկը: Գտնվում է Վայոց ձոր մարզում՝ Արփա գետի վերին ավազանում՝ ծովի մակարդակից 2000-2500 մ բարձրություններում խոշորառէջ կաղնու լեռնային անտառների և հազվագյուտ կենդանիների (բեզոարյան այծ, գորշ արջ) պահպանության նպատակով: Արգելավայրը ստեղծվել է 1958թ-ին ՀՍՍՀ Մինիստրների սովետի սեպտեմբերի 13-ի Ա Պ-341 որոշմամբ: Անտառային արգելավայրը զբաղեցնում է 3865.0 հա մակերես, այդ թվում՝ 1914.4 հա տափաստանային և 1950.6 հա անտառային: Նշված ԲՀՊՏ-ները գտնվում են գործունեության տարածքից 4 – 9 կմ հեռավորության վրա:

Նկար 10.

ՀՀ տարածքի ԲՀՊՏ-ը /առկա և նախատեսվող/

Ըստ կառավարության 2008 թվականի օգոստոսի 14-ի «Հայաստանի Հանրապետության բնության հուշարձանների ցանկը հաստատելու մասին» թիվ 967-Ն որոշման ցանկի մոտակա բնության հուշարձանը՝ «Ձերմուկ» («Յոլք») ջրվեժն է, որը

գտնվում է ըմակելասրահից 485 մ հեռավորության վրա ուղիղ գծով:

5.7. Ազդակիր համայնք

Ներկայացվող գործունեության ազդակիր է հանդիսանում <<Վայոց ձոր մարզի Ձերմուկ համայնքը:

Համայնքի բնակչության թիվը կազմում է 9372 մարդ, այդ թվում տղամարդիկ՝ 4603 և կանայք՝ 4769:

- Բնակչության տարիքային և սոցիալական կազմն այսպիսին է՝
- 0-6 տարեկան -409 մարդ
 - 7-17 տարեկան -787 մարդ
 - 18-63 տարեկան – 6158 մարդ
 - 64 և ավելի տարեկան – 1618 մարդ
 - կենսաթոշակառուների թիվը – 1731, այդ թվում տարիքային և աշխատանքային թոշակառուներ՝ 1640 մարդ
 - հաշմանդամներ - 266 մարդ, այդ թվում մանկուց հաշմանդամներ՝ 23 մարդ
 - միակողմանի ծնողազուրկ երեխաներ – 75 մարդ
 - աշխատունակներ – 5992 մարդ
 - գրաղվաճներ – 3675 մարդ
 - գործազուրկներ – 368 մարդ, այդ թվում գրանցված՝ 181 մարդ, չգրանցված՝ 187 մարդ
 - տնային տնտեսությունների թիվը – 2991
 - ընտանիքների թիվը - 2424
 - ընտանեկան նպաստի պետական համակարգում հաշվառված ընտանիքների թիվը – 363, այդ թվում նպաստառու ընտանիքների թիվը՝ 255:

Ձերմուկ խոշորացված համայնքում ընդգրկվել են հետևյալ բնակավայրերը՝

- Ձերմուկ,
- Գնդեվազ,
- Կեչուտ:

6. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ՀՆԱՐԱՎՈՐ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՎՆԱՍԱԿԱՐ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԲԱՑԱՌՄԱՆԸ, ՆՎԱԶԵՑՄԱՆ ՈՒ ՓՈԽՀԱՏՈՒՑՄԱՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ

6.1 ՈՒԽԱԿԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

Նախատեսվող գործունեության իրականցման ժամանակ շրջակա միջավայրի վրա կդրսւորվեն որոշակի բացասական ազդեցություններ, սակայն վերջիններս կլրեն ժամանակավոր բնույթ: Ազդեցությունները իրենց բնույթով կլինեն սահմանափակ և կարճատև՝ պայմանավորված կլինեն շինարարական աշխատանքներով:

Շինարարության փուլում շրջակա միջավայրի վրա ազդեցությունները և ուխակերը հիմնականում պայմանավորված են արտանետումներով, որոնք կարող են առաջանալ՝

- բետոնային աշխատանքների ժամանակ
- դիգելային վառելիքի արտանետումներ տեխնիկայի շահագործման ժամանակ
- շինաղբի տեղափոխման հետ կապված
- տեխնիկայի շահագործման ընթացքում աղմուկի մակարդակի ավելացմամբ:

Թվարկված աշխատանքների ազդեցությունը նվազեցնելու և փոխհատուցելու նպատակով նախատեսված են բնապահպանական միջոցառումներ, որոնք ներառված են բնապահպանական կառավարման պլանում:

6.2 ՕՐԻ ԱԼՏՈՒԹՈՒՄ

Վերը ներկայացված աշխատանքների ընթացքում հիմնականում կանխատեսվում է օդի աղտոտում՝ պայմանավորված քանդման աշխատանքներով և տեխնիկական միջոցների աշխատանքից՝ դիգվառելիքի այրման արգասիքներով:

6.3. ԶՐIOԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄ և ԶՐԱՅԻՆ ԻԱՄԱԿԱՐԳԵՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆ

Սույն աշխատանքների ընթացքում ջուրը հիմնականում օգտագործվելու է շին հրապարակի ջրանի և կապալառուի աշխատակազմի կենցաղային կարիքները հոգալու նպատակով: Անհրաժեշտ ջրաքանակի մատակարարման աղբյուրը կհամաձայնեցվի Ձերմուկի համայնքապետարանի հետ:

6.4 ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ

Շրջակա տարածքների և գործունեության ազդեցությունը մոտակա բնակչության վրա բացասական ազդեցությունները հիմնականում պայմանավորված են շինարարական

աշխատանքների իրականացմամբ, կրում են ժամանակավոր բնույթ և ունեն կարճատև ազդեցություններ: Այդ ազդեցությունները կարող են կանխվել կամ նվազեցվել բնապահպանական կառավարման պլանով (ԲԿԴ)¹ նախատեսված սոցիալական ազդեցությունները մեղմացնող միջոցառումների և բնապահպանական միջոցառումների արդյունավետ իրականացման արդյունքում, որին պարտավոր են հետևել շինարարը, հսկող և վերահսկող մարմինները:

Նախատեսվող աշխատանքների իրականացման ընթացքում շրջակա տարածքների և սոցիալական միջավայրի վրա հնարավոր բացասական ազդեցությանների կանխման կամ մեղմացման միջոցառումները ըստ ազդեցության ուղղությունների ներկայացվում են ստորև:

6.4.1. Մթնոլորդային օդ

Օդային ավագանը աղտոտումից պահպանելու համար նախատեսված են՝

- գործունեության իրականացման շինհրապարակը ցանկապատել,
- աշխատանքների անցկացման վայրերը ծածկել համապատասխան ցանցերով,
- սորուն նյութերի ժամանակավոր կուտակումները և շինհրապարակը ծածկել համապատասխան բարձրությամբ թաղանթով՝ կանխարգելելու համար փոշու տարածումը,
- պարբերաբար ստուգել տեխնիկայի և փոխադրամիջոցների տեխնիկական վիճակը և իրականացնել կարգաբերում,
- գրունտի և սորուն նյութերի տեղափոխումն իրականացնել ծածկված թափքերով բեռնատարներով,
- խուսափել անորակ վառելիքի օգտագործումից:

Շինարարական գործողությունները կառաջացնեն անօրգանական փոշու արտանետումներ: Դիգելային վառելիքի այրմամբ պայմանավորված արտանետումները՝ ազոտի երկօքսիդ, ածխածնի օքսիդ, ծծմբային անհիդրիդ և մոլը, առաջանում են միայն շինարարության ընթացքում՝ շինհրապարակի ներսում, տեխնիկական միջոցների աշխատանքի ընթացքում: Այս արտանետումները կրում են ժամանակավոր բնույթ: Քանի որ շինարարական թափոնների և հումք տեղափոխող մեքենաների համար կսահմանվի երթեր՝ ըստ ժանմանակացուցի, շինհրապարակից դուրս, բնակելի տարածքներին մոտ արտանետումների գերազանցում չի լինի:

Հաշվի առնելով օգտագործվող դիգելային վառելիքի փոքր քանակները, մթնոլորտի գետնամերձ շերտում արագ ցրման հետևանքով արտանետումները չեն գերազանցի թույլատրելի նորմերը:

Արտանետումների քանակները կարող են նվազել պայմանավորված երթերի քանակով, ինչպես նաև մեքենաների արագությամբ /այդ ինտերվալը տատանվում է՝ մեքենայի 30կմ/ժ

- 50կմ/ժ արագության սահմաններում՝ պայմանավորված մեքենաների շարժիչների տեխնիկական բնութագրից:/

Մթնոլորտային օդի պահապանությանն ուղղված բնապահպանական միջոցառումների համայիր ցանկը բերվում է ԲԿԴ-ի՝ Մթնոլորտային օդի աղտոտում և կառավարում ենթարաժնում:

6.4.2. Ջրային ռեսուրսներ

Ջրային ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործման նպատակով նախատեսվել են հետևյալ միջոցառումները.

- բետոնի խառնուրդը գնել համապատասխն մասնագիտացված կազմակերպություններից,
- ջրանի ծավալները հաշվարկել այնպես, որ չառաջանան մակերևութային հոսքեր և ջուրը բավականացնի միայն փոշենստեցման համար,
- բացառել շինանյութերի և աղբի տարածումը տեղամասում:

6.4.3. Հողային ռեսուրսներ

Հողային ռեսուրսների պահպանության նպատակով անհրաժեշտ է՝

- շինարարական նյութերի և քսայուղերի ժամանակավոր պահեստները տեղադրել բետոնապատ մակերեսի վրա, որտեղ ապահովված կլինի հոսակորուստների հավաքման համակարգով,
- աշխատանքների ավարտից հետո տարածքը բարեկարգել և մաքրել՝ առաջացած թափոնները տեղափոխելով Ձերմուկի համայնքապետարանի կողմից հատկացված աղբավայր:

Շինարարական և կենցաղային աղբով շրջակա գորածքների աղբուբումը բացառելու նպատակով նախադրեսվում է՝

- շինհրապարակում բացառել թափոնների ժամանակավոր կուտակումները,
- թափոնները ժամանակին տեղափոխել հատկացված վայրեր՝ Ձերմուկի համայնքապետարանի կողմից ընտրված կազմակերպության հետ, նախապես կնքված պայմանագրերի,
- վտանգավոր թափոնների հանձնում ընկերությունների, որոնք ունեն վտանգավոր նյութերի վնասազերծման կամ տեղակայման արտոնագիր,
- շինանյութերի ձեռք բերում միայն լիցենզավորված մատակարարներից:

Շինարարությունից ազատ մնացած տարածքների բարեկարգման նպատակով նախատեսվում է օգտագործել աշխատանքների ընթացքում հանված բնահողերը:

6.4.4. Աղմուկ

Աշխատատեղերում աղմուկի և թրթոռումների մակարդակը պետք է համապատասխանի <<օրենսդրական նորմերին: Համապատասխան բնապահպանական միջոցառումների կիրառման դեպքում շինարարական աղմուկի և թրթոռումների մակարդակը գործունելության հարակից տարածքում չի գերազանցի <<օրենսդրությամբ սահմանված նորմերը՝ հաշվի առնելով առկա ազդակիր շինությունների հեռավորությունը շինտարածքից (մոտ 30-50մ): Հարակից տների և շենքերի բնակչության հնարավոր բողոքների դեպքում կիրականացվեն աղմուկի և թրթոռումների մակարդակների գործիքային չափագրումներ, իսկ շինարարության ընթացքում աղմուկի մակարդակը նվազեցնելու համար որպես կարևորագույն միջոցառումներ, անհրաժեշտ է՝

- շինարարական աշխատանքները և տրանսպորտի տեղաշարժը կազմակերպել ցերեկային ժամերին,
- պարբերաբար ստուգել և կարգաբերել տեխնիկական միջոցների և ավտոտրանսպորտի շարժիչները և բացառել անսարք վիճակում գտնվող մեքենաների օգտագործումը,
- շինարարական տեխնիկական միջոցների ընտրության ժամանակ հատուկ ուշադրություն դարձնել դրանց աղմուկի մակարդակին,
- խուսափել աղմկահարուց մեքենաների և սարքավորումների օգտագործումից, անհրաժեշտության դեպքում խլացուցիչների տեղադրում:

Շինարարական աշխատանքների ընթացքում աղմուկի մակարդակի գերազանցումներ <<-ում սահմանված նորմերից չի կանխատեսվում, քանի որ շինարարական աշխատանքներում օգտագործվող մեքենա-սարքավորումները կշահագործվեն բացառապես աղմկականիչների և խլացուցիչների առկայության դեպքում: Բացի այդ հիմնական աղմուկ առաջացնող գործողությունները կիրականացվեն միայն օրվա ցերեկային ժամերին, այն է ժամը 9:00-ից 18:00:

Շինարարական գործողությունների ընթացքում առաջացող հնարավոր թրթոռումների դեպքում ազդեցություններ հարևան ազդակակիրների վրա չեն գնահատվում՝ հաշվի առնելով հարևան ազդակակիրների հեռավորությունը կառուցվող մասնաճյուղի տարածքից: Շինարարական աշխատանքների ընթացքում շինարար կապալառուն պարատավոր է հետևել <<թրթոռումների գործող նորմերին, քանի որ ծրագրի շրջանակում հարակից կառուցների վրա հասցված ցանկացած ֆիզիկական վնասը կվերացվի շինարար կապալառուի կողմից՝ սեփական միջոցների հաշվին:

Աղմուկի մակարդակի կառավարմանն ուղղված մեղմացնող միջոցառումներն առավել մանրամասն ներկայացված են **ԲԿԴ-ում** (Աղմուկի և թրթոռումների մակարդակների կառավարում):

6.4.5. Կենսաբազմազանություն

Հաշվի առնելով, որ նախատեսվող գործունեությունը իրականացվելու է Ձերմուկ քաղաքի բնակեցված և կառուցապատված թաղամասում, կենսաբազմազանությանը վտանգ չի սպառնում:

6.4.6. Սոցիալական ազդեցության մեղմում

Ճանապարհների խաթարման և ծանրաբեռնվածության հետևանքով բնակչությանը պարբռաված անհանգստությունը մեղմելու նպատակով նախադրեսվում է՝

- շինարարական հրապարակում բեռնատար մեքենաների ժամանակավոր կայանման համար տարածքների տրամադրում,
- շինհրապարակում խուսափում շինարարական ու կենցաղային աղբի այրումից և կուտակումից,
- շինարարական աշխատանքների վերաբերյալ մոտակա բնակչությանը իրազեկում, որոնց արդյունքում կարող են ավելանալ փոշու քանակները, աղմուկի մակարդակը և ժամանակավորապես փակվեն ճանապարհները,
- ցուցանակների տեղադրում, ինչպես նաև ժամանակավոր անցումների նախատեսում որպես այլընտրանքային ճանապարհներ:

Շինարարության փուլում հնարավոր սոցիալական ազդեցություններից խուսափելու նպատակով նախադրեսվում է՝

- թույլ չտալ շինարարական աշխատանքների կատարումը սահմանված ժամերից դուրս,
- շինհրապարակը ցանկապատել և վերահսկել կանխելու համար չլիազորված անձանց մուտքը շինհրապարակ,
- վտանգավոր տեղամասերում տեղադրել նախազգուշացնող նշաններ,
- որակավորված աշխատակիցների միջոցով իրականացնել սարքավորումների պարբերական գննումներ,
- շինարարների համար անվտանգության առողիտների, առաջին օգնության և անվտանգության դասընթացների պարբերաբար կազմակերպում և իրականացում:

Գործունեության ընթացքում հնարավոր սոցիալական աղդեցությունները մեղմացնելու նպատակով աղմուկ առաջացնող գործողությունները կիրականացվեն սահմանափակ ժամերի՝ 9:00-ից 18:00: Կվերահսկվեն շինարարական մեքենաների տեխնիկական վիճակը, որպեսզի դրանք ապահովված լինեն աղմկակլանիչներով.

Ժամանակին կվերացվեն սարքավորումների անսարքությունները կամ անսարք վիճակում գտնվողները կփոխարինվեն նորերով:

Հնարավոր սոցիալական ազդեցությունները շին-հրապարակում կբացառվեն նաև աշխատանքի և առողջության անվտանգության ապահովման միջոցառումների իրականացմամբ, որոնք մանրամասն նկարագրված են ԲԿԴ-ի Աշխատանքի և առողջության ապահովման պլանուն, մասնավորապես՝ կիրականցվի հրապարակի ցանկապատում, կողմնակի անձանց մուտքը արգելող նշանների տեղադրում, հրապարակում աշխատող բանվորական կազմին կտրամադրվեն անվտանգության միջոցներ, կապահովեն խմելու ջրի և հանգստի կազմակերպան պայմանները:

6.4.7. Թափոնների և այլ նյութերի կառավարումը

Նախատեսվող գործունեության ընթացքում կառաջանան շինարարական թափոններ և աղբ /մնացորդային հողային օանգվածներ, բետոնյա ծածկույթ և այլն/, որոնք սահմանված կարգով նախատեսված են տեղափոխել Ձերմուկի համայնքնապետարանի կողմից տրամադրված համապատասխան աղբավայր:

Ըստ նախնական գնահատման աշխատանքների ընթացքում կառաջանա 20 -30մ³ ծավալով շինարարական աղբ:

Համաձայն <<բնապահանության նախարարի 25.12.2006թ.-ի N430-Ն հրամանի հավելվածի՝ շենքերի քանդումից առաջացող թափոնները ներկայացված են՝ շինարարական աղբով, ծածկագիր՝ 9120060101004 /վտանգավորության 4-րդ դաս/:

Շինարարական աշխատանքների ընթացքում անձնակազմի կենսագործունեության արդյունքում կառաջանա նաև կենցաղային աղբ՝ 8.2մ³. որը կհեռացվի համայնքի կողմից հատկացված արավայր: Աղբը ըստ <<բնապահանության նախարարի 2006 թվականի դեկտեմբերի 25-ի 430-Ն հրամանի Հավելվածի համապատասխանում է «Կազմակերպությունների կենցաղային տարածքներից առաջացած չտեսակավորված աղբ (բացառությամբ խոշոր եզրաչափերի)» տեսակին, դասի՝ 91200400 01 00 4:

6.4.8. Հնարավոր արդարակարգ իրավիճակները և մեղմացման միջոցառումները

Շինարարական աշխատանքների ընթացքում կանխատեսվում են հետևյալ ռիսկերը.

- հրդեհի առաջացում
- հեղուկ նյութերի արտահոսք
- աշխատողների վնասվածքներ
- շահագործվող տեխնիկայի հետ վթարներ:

Հնարավոր արտակարգ իրավիճակներից խուսափելու նպատակով պարբերաբար շինարարական տեղամասում կիրականացվեն հետևյալ միջոցառումները.

- մինչ աշխատանքների սկիզբը բոլոր աշխատողները՝ այդ թվում նաև վարորդները, հրահանգավորվելու են ըստ աշխատանքի անվտանգության կանոնների, ինչը պատշաճ եղանակով գրանցվելու է անվտանգության վարման գրանցամատյանում:

- Բանվորական և ղեկավար կազմը ապահովվելու է սեղոնային արտահագուստով, անվտանգության սաղավարտով և այլ պաշտպանիչ միջոցներով:

- Հեղուկ նյութերը և քսայուղերը տեղափոխվելու են շինարարական հարթակ օգտագործումից առաջ և պահվելու են հատուկ տակտիրների վրա հնարավոր արտահոսքերը բացառելու համար:

- Շինարարական մեթենաների վառելիքի լիցքավորումը և քսայուղերի հետ առնչվող բոլոր գործողությունները կիրականացվեն հատուկ մասնագիտացված կենտրոններում:

- Հնարավոր վնասվածքների, պատահարների դեպքում տուժածին կցուցաբերեն առաջին բուժօգնության, ապա, անհրաժեշտության դեպքում, կտեղափոխվի համայնքի թշշկական հաստատությունը:

- Շինարարական հարթակում կապահովվի արտակարգ իրավիճակների վարման մատյան, որը շինարար կապալառուն պարտավոր կինի պատշաճ մակարդակով վարել:

- Շինարարական հրապարակում կապահովվեն արտակարգ իրավիճակների մասին պատմող և արձագանքման քայլերը լուսաբանող պաստառներ/պլակատներ:

Մասնավորապես՝ հակահրդեհային միջոցառումների նպատակով անհրաժեշտ է՝

- շինարարական հարթակը և տրանսպորտային միջոցները հագեցվեն հրդեհաշխման առաջնային միջոցներով, առաջին բուժօգնության դեղատուիվով, իսկ աշխատողներն անցնելու են դրանց ճիշտ օգտագործմանն, ինչպես նաև առաջին բուժօգնության ցուցաբերմանն ուղղված հրահանգավորում/պատրաստվածություն:

- Շինհրապարակում գտնվող էլեկտրական ենթակայանը, ավտոտրանսպորտային միջոցների և տեխնիկայի կայանման վայրերը պետք է համարված լինի հակահրդեհային սարքավորումներով, միջոցներով:

- Շինհրապարակում նախատեսել իրշեջ հիդրանտի տեղադրում, հրդեհաշխման համար ապահովել ջրադրյուրների ճանապարհների և անցումների ազատ ելքերը,

- Տեղամասերում տեղադրել հրդեհաշխման սկզբնական միջոցներ, փակցնել հակահրդեհային անվտանգության պաստառներ և այլն,

- Մշտապես իրականացնել արտադրական իրապարակի, աշխատանքային իրապարակների ժամանակին մաքրում հրդեհավտանգ թափոններից և աղբից,

- Նշանակել պատասխանատու, որի պարտավորությունների մեջ կմտնի հակահրդեհային միջոցառումների կիրառումը:
- Մշակել «Արտակարգ իրավիճակների ռիսկը կանխելու կամ հնարավոր չափով նվազեցնելու գործողությունների ծրագիր», որն իր մեջ կներառի անբարենպաստ օդերևութաբանական պայմանների ժամանակ իրականացվող միջոցառումները և հրդեհային անվտանգությունը:

Նշված միջոցառումների պատշաճ մակարդակով ապահովման դեպքում, հնարավոր կինի նվազագույնի հասցնել արտակարգ իրավիճակների ռիսկերը, իսկ առաջացման դեպքում հնարավոր կլինի ձեռնարկել արագ և արդյունավետ հակազդման միջոցառումներ:

6.4.9. Աշխարհանքի անվտանգություն և առողջություն

Առողջության և աշխատանքային անվտանգության միջոցառումները շինարարության փուլում կիրականացվեն կապալառուի կողմից՝ համաձայն ԲԿԴ-ում նկարագրված միջոցառումների:

Միջոցառումներից կարևորվում են հետևյալները.

- Շինարարության և շրջակա միջավայրի անվտանգությունը վերահսկող մարմինները, համայնքը և բնակչությունը պետք է նախազգուշացված լինեն սպասվող գործընթացների վերաբերյալ:
- Աշխատողների անհատական պաշտպանության միջոցները պետք է համապատասխանեն << օրենսդրությամբ սահմանված չափանիշներին (մշտապես սաղավարտների կիրառում, անհրաժեշտության դեպքում դիմակներ և պաշտպանիչ ակնոցներ, պաշտպանիչ հագուստ և կոշիկներ):
- Շինարապարակում տեղադրվող համապատասխան տեղեկատվական վահանակները աշխատողներին կիրագեկեն հիմնական կանոնների և նորմերի վերաբերյալ:
- Կիրականցվի իրապարակի ցանկապատում, կողմնակի անձանց մուտքը արգելող նշանների տեղադրում:
- Հրապարակում աշխատող բանվորական կազմին կտրամադրվեն անվտանգության միջոցներ, կապահովեն խմելու ջրի, կենցաղային կեղտաջրերի հեռացման և հանգստի կազմակերպան պայմանները և այլն:

Շինարարական աշխարհանքների ժամանակ անհրաժեշտ է նախադեսել՝

ա) մշտապես իրականացնել շինարարական իրապարակի, բաց պահեստների հակահրդեհային միջտարածությունների ժամանակին մաքրում հրդեհավտանգ թափոններից և աղբից, քանի որ հակահրդեհային միջտարածությունները չեն կարող

օգտագործվել նյութերի, սարքավորումների, տարաների պահեստավորման, ավտոտրանսպորտային տեխնիկայի կայանման համար,

- բ) հրդեհաշիջման համար նախատեսված ջրադրյուրների ճանապարհները և անցումները պետք է միշտ ազատ լինեն, շինարարության ընթացքում ճանապարհների փակման դեպքում, ջրային ադրյուրներին մոտենալու կամ այդ հատվածով անցնելու նպատակով տեղադրել շրջանցման ուղղությունը ցուց տվող ցուցանակներ,
- գ) շինարարական աշխատանքների տեղամասերում տեղադրել հրդեհաշիջման սկզբնական միջոցներ, փակցնել հակարդեհային անվտանգության պատառներ, հրդեհների մասին ուղեցույց-հիշեցումներ և այլն:

Հաշվի առնելով, որ աշխատանքների իրականացման հարևանությամբ բանվորների/աշխատակիցների կենցաղային կարիքների համար շարժական տնակ տեղադրելը նպատակահարմար չէ՝ տարածքի սահմանափակ լինելու պատճառով, ուստի բանվորների կենցաղային կարիքների համար նախատեսվում է իրականացվող աշխատանքների հարևանությամբ վարձակալել շինություն՝ բոլոր կոմունալ հարմարություններով, որը կծառայի նրանց սնվելու և հանգստի համար:

6.4.10. *Փոխհարուցում*

Ինչպես նկարագրվել է նախորդ բաժիններում ներկայավող գործունեությունը ամբողջությամբ նպատակառությամբ է մշակութային օբյեկտի պահպանմանը:

7. ՈՒՍԿԵՐԻ ՆՎԱԶԵՑՄԱՆ ԵՎ ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԻ ՊԼԱՆ

Ուսկերի նվազեցումը կարելի է ապահովել իրականացնելով մի շարք բնապահպանական միջոցառումներ, որոնք ամփոփվել են բնապահպանական կառավարման պլանում և կազմակերպել իրականացվող աշխատանքների մոնիթորինգ:

ԲԿՊ-ն իրենից ներկայացնում է շրջակա միջավայրի, մարդու առողջության ու շինարարների անվտանգության վրա հնարավոր բացասական ազդեցությունների նկարագրությունը, որոնք հնարավոր են ծրագրի իրականացման նախագծման, շինարարության և շահագործման փուլերում և դրանք կանխող, մեղմացնող միջոցառումների ցանկը:

ԲԿԴ պարունակում է նախատեսվող գործունեության բոլոր փուլերի ընթացքում (նախագծում, շինարարություն, շահագործում) կանխատեսված հնարավոր անցանկալի բացասական ազդեցությունները կանխելու և մեղմացնելու միջոցառումները, ինչպես նաև մոնիթորինգի գործողություններ ստուգելու համար շինարարական աշխատանքների իրականացման ընթացքի համապատասխանությունը պլանավորված մեղմացնող միջոցառումներին:

Հիմնական կապալառուն պատասխանատու է լինելու ԲԿԴ-ում ներառված միջոցառումների իրականացման համար և իր հերթին համապատասխան պայմանագրային պարտավորություններ է նախատեսելու ենթակապալառուի հետ իր պայմանագրերում:

ԲԿԴ-ում նախանշված մեղմացնող միջոցառումների կատարումը և դրանց արդյունավետությունը ստուգելու նպատակով կիրականացվի կանոնավոր մոնիթորինգ, որի շրջանակներում բնապահպանության մասնագետի կողմից կիրականացվեն մոնիթորինգի ստուգայցեր՝ երկու շաբաթը մեկ անգամ (երկու անգամ մեկ ամսվա ընթացքում): Արդյունքները գրանցվելու են մոնիթորինգի ստուգաթերթիկում:

Տեխնիկական վերահսկողը պետք է իրականացնի ամենօրյա հսկողություն, որը ներառելու է նաև բնապահպանական, առողջության և աշխատանքային անվտանգության հարցերը: Տեխնիկական վերահսկողը պարտավոր է ժամանակին տեղեկացնելու կապալառուին նկատված անհամապատասխանությունների վերաբերյալ:

ԲԿԴ-ն, որը ներկայացված է հավելված 1-ում, ընդգրկվելու է ծավալաթերթերում և որպես անբաժանելի բաղադրամաս կցվելու է հիմնական կապալառուի հետ մրցութային և պայմանագրային փաստաթղթերին:

ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՊԼԱՆ

Ծրագրի գործողու- թյունները	Հնարավոր ազդեցություն- ները	Առաջարկվող մեղմացնող միջոցառումները	Մեղմացնող միջոցառման պատասխան ատուն	Մոնիթորինգի պատասխա- նատուն
Նախագշային աշխատանքներ	Բացասական ազդեցություններ՝ շինարարության և շահագործման փուլերում, որոնք անհրաժեշտ է հաշվի առնել աշխատանքային նախագծում,	Աշխատանքային նախագիծը անհրաժեշտ է մշակել հաշվի առնելով ԲԿՊ-ում պլանավորված մեղմացնող միջոցառումները, որոնք պետք է ներառված լինեն նաև մրցութային և պայմանագրային փաստաթղթերում: - Շինարարության համար անհրաժեշտ բոլոր պահանջվող թույլտվությունների ձեռքբերում: - Տարածքում առկա ինժեներական ենթակառուցվածքների անջատման կամ տեղափոխման վերաբերյալ թույլտվության ձեռքբերում, սեփականատիրոջ հետ համաձայնեցում: - Անհրաժեշտ է նշանակել բնապահպանական/ աշխատանքային անվտանգության և արտակարգ իրավիճակների համար պատասխանատու անձ, ով մշտապես ներկա կգտնվի շինհրապարակում: - Շինարարության և շրջակա միջավայրի անվտանգությունը վերահսկող մարմինները, համայնքը և բնակչությունը պետք է նախազգուշացված լինեն սպասվող գործընթացների վերաբերյալ:	Կապալառու	Տեխնիկական վերահսկողը
Շինաանձնակազմ իւ շրջակա բնակչության անվտանգություն	ԲԿՊ-ի բնապահպա- նական պահանջների ոչ լիարժեք նախատեսումը և դրանց մասին տեղեկատվության պակասը կարող է հանգեցնել		Կապալառու	Տեխնիկական վերահսկողը

	Հրօակա միջավայրի վատթարացման:	<ul style="list-style-type: none"> - Աշխատանքները կիրականացվեն ապահով և կարգապահ՝ նվազագույնի հասցնելով ազդեցությունը շրջակա տարածքների վրա: - Աշխատողների անհատական պաշտպանության միջոցները պետք է համապատասխանեն <<օրենսդրությամբ սահմանված չափանիշներին (մշտապես սաղավարտների կիրառում, անհրաժեշտության դեպքում դիմակներ և պաշտպանիչ ակնոցներ, պաշտպանիչ հագուստ և կոշիկներ): - Շինհրապարակում տեղադրվող համապատասխան տեղեկատվական վահանակները աշխատողներին կիրագեկեն հիմնական կանոնների և նորմերի վերաբերյալ: 		
Հռույրին աշխատանքներ, շինանյութերի փոխադրումներ այլ ինարարական աշխատանքներ	Շին տեխնիկայի շահագործումից փոշու և վնասակար նյութերի արտանետումներ	<ul style="list-style-type: none"> - Օդի աղտոտման և փոշու կառավարում Օդի որակի չափագրումներ կիրականացվեն ազդակակիր անձանց համապատասխան բողոքների դեպքում: - Անհրաժեշտ է իրականացնել շինհրապարակի պարերական ջրցանում՝ փոշու արտանետումները նվազագույնի հասցնելու նպատակով: - Անհրաժեշտ է նվազագույնի հասցնել շինհրապարակում պահվող նյութերի և թափոնների քանակը և հնարավորինս ծածկել կուտակված նյութերը փոշու տարածումից խուսափելու համար; - Անհրաժեշտ է սահմանափակել մեքենաների արագությունը փոշու քանակը նվազեցնելու նպատակով: 	Կապալառու	Տեխնիկական վերահսկողը

		<ul style="list-style-type: none"> - Աշխատանքների ընթացքում կառաջանան շինարարական թափոններ և աղբ, որոնք անմիջապես կտեղափոխվեն և չեն առաջացնի կուտակումներ: - Շրջակա տարածքները (մայթերը, ճանապարհները) պետք է զերծ պահպեն շինարարական աղբից՝ փոշին նվազագույնի հասցնելու նպատակով: - Շինարարական տրանսպորտային միջոցների պարապուրդ շինհրապարակում չի թույլատրվի: 		
Թափոնների կառավարում	Շինաղբի տեղադրում անհամապատասխան վայրերում:	<ul style="list-style-type: none"> - Թափոնների հավաքման վայրերը և հեռացման ուղիները պետք է նախապես որոշված լինեն քանդման և շինարարության արդյունքում գոյացող թափոնների բոլոր հիմնական տեսակների համար: - Քանդման և շինարարության արդյունքում գոյացող թափոնները պետք է տարանջատվեն ընդհանուր աղբից և կենցաղային թափոններից դեռ շինհրապարակում և ըստ առաջացման տեղափոխվեն հատուկ հատկացված աղբավայր: - Շինարարական աղբը պետք է պատշաճ կերպով հավաքվի և հեռացվի արտոնագիր ունեցող աղբահավաքների կողմից : - Թափոնների հեռացման վերաբերյալ գրառումներ պետք է կատարվեն որպես ապացույց, որ թափոնների կառավարումը կատարվում է պատշաճ կերպով, նախատեսվածին համաձայն: 	Կապալառու	Տեխնիկական վերահսկողը

		<ul style="list-style-type: none"> - Հնարավորության դեպքում կապալառուն կարող է պիտանի թափոնները կրկնակի օգտագործել: - Անհրաժեշտ է մշակել և իրականացնել վտանգավոր նյութերի հետ անվտանգ կերպով վարվելու և պահեստավորելու ընթացակարգերը - Անհրաժեշտ է նշանակել արտակարգ իրավիճակների համար պատասխանատու անձ, ով մշտապես ներկա կգտնվի շինհրապարակում: - Արտահոսքերի դեպքում, անմիջապես կլանիչ նյութով պետք է մաքրել առաջացած հետքերը հողի հնարավու -Պատահական գտածոն հայտնաբերելու դեպքում դադարեցնել աշճատանքները և գործոել ըստ իրահանգի 		
Աղմուկի և թրթոռումների կառավարում	Շինաշխատանքների արդյունքում աղմուկի և թրթոռումների մակարդակը պետք է համապատասխանի <<օրենսդրական նորմերին և մակարդակներին, չափագրումներ կիրականացվեն ազդակակիր անձանց համապատասխան բողոքի դեպքում:	<ul style="list-style-type: none"> - Աշխատատեղերում աղմուկի և թրթոռումների մակարդակը պետք է համապատասխանի <<օրենսդրական նորմերին և մակարդակներին, չափագրումներ կիրականացվեն ազդակակիր անձանց համապատասխան բողոքի դեպքում: - Անհրաժեշտ է խուասիել շինարարական գործողություններից, մեքենաների և սարքավորումների կայանելուց զգայուն ազդակակիրների հարևանությամբ, ինչպիսիք են մասնավոր բնակելի տները, փոքր բիզնեսի կետերը, այլ հասարակական շենքերը: - Աղմկահարոց աշխատանքները անհրաժեշտ է հնարավորինս իրականացնել օրվա ցերեկային ժամերին: - Բոլոր մեքենաները պետք է ապահովված լինեն համապատասխան խլացուցիչներով: 	Կապալառու	Տեխնիկական վերահսկողը

		<ul style="list-style-type: none"> - Անհարաժեշտ է բացառել անսարք վիճակում գտնվող մեքենաների օգտագործումը: 		
Շինհրապարակի վերականգնում		<ul style="list-style-type: none"> - Շինհրապարակից անհարաժեշտ է հեռացնել շինհրարության հետ կապված բոլոր պարագաները, այդ թվում՝ չօգտագործված նյութերը, թափոնները, մեքենաները, սարքավորումները, ցանկապատումը և այլն: - Անհարաժեշտ է վերականգնել բոլոր վնասված կամ տեղահանված կոմունիկացիաները: - Մաքրել շինհրապարակը կենցաղային և այլ աղբից և հեռացնել յուղի, վառելիքի արտահոսքի հետքերը: - Մշակված ընդունման-հանձնման ակտի ստուգաթերթիկի բոլոր պահանջները: - Կատարել կանաչապատման/բարեկարգման աշխատանքներ: - : 	Կապալառու Կապալառու	Տեխնիկական վերահսկողը

Մեղմացնող միջոցառումների ինդիկատիվ արժեքը գնահարվում է ծրագրի արժեքի 1 - 2%

8. ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԻ /ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐԻ/ ԴԼԱՆ

Գործողություն	Նվազեցնող միջոցառումներ	Որտեղ իրականացնել	Ինչպես իրականացնել	Ժամանակամիջոց	(ո՞վ է իրականացնում մոնիթորինգը)
Շինանյութերի մատակարարում	Շինանյութերի գնում արտոնագրված մատակարարներից	Մատակարարի հիմնարկում կամ պահեստում	Փաստաթղթերի ստուգում	Մատակարարման պայմանագրերը կնքելու ընթացքում	Ձերմուկի համայնքապետարան
Շինանյութերի և թափոնների տեղափոխում Շինարարական տեխնիկայի տեղաշարժ	- Մեքենաների և տեխնիկայի համապատասխան տեխնիկական վիճակի ապահովում - Բեռնատարերի բեռնվածության սահմանափակում հերթականության ապահովմամբ - Տեղափոխումների ժամանակացույցի և երթուղիների պահպանում	- Շինիրապարակ, մասնագիտացվածուանող կայաններ - Շինանյութերի և ստուգում աղբի տեղափոխման երթուղիներ	Շինիրապարակ ճանապարհների ստուգումների իրականացում	Աշխատանքային ժամերին և դրանցից համայնքադրուս անսպասելի ստուգումների իրականացում	Ձերմուկի ժամայնքապետարան
Շինարարական տեխնիկայի շահագործում տեղամասում	- Մեքենաների և տեխնիկայի լվացումը պետք է կատարվի շինիրապարակից դուրս՝ եղեգնաձոր քաղաքում գործող մասնագիտացված կետերում - Տեխնիկական միջոցների վառելիքի լիցքավորումը և յուղումը պետք է իրականացվի շինիրապարակից դուրս՝ ցակայաններում կամ սպասարկման կետերում	Մասնագիտացված սպասարկման կայաններ և լիցքավորման կետեր	Գործընթացների գործունեության ստուգում	Մեխանիզմների շահագործման ընթացքում	Վերահսկող խորհրդատու

Գոյություն ունեցող հենապատերի քանդում	<ul style="list-style-type: none"> - Քանդման ընթացքում ջրցան - Քանդման մնացորդների պահեստավորում հասուլ կատկացված տեղամասում և աշխատանքների ավարտից հետո ընդհանուր շինադրի հետ տեղափոխում քաղաքապետարանի կողմից հատկացված վայր 	Շինհրապարակ	Գործընթացների գործունեության ստուգում	Քանդման ընթացքում	Վերահսկող խորհրդատու
Հողային աշխատանքներ	<ul style="list-style-type: none"> - Հանված հողային գրունտները պահեստավորում են թույլատրված վայրում - Անհրաժեշտության դեպքում ետլիքը, ավելցուկի օգտագործում տարածքի բարեկարգման նպատակով - հողային զանգվածների և շինհրապարակի ջրցան 	Շինհրապարակ	Գործընթացների ստուգում	Հողային աշխատանքների ընթացքում	Զերմուկի համայնքապետարան
Կենցաղային աղբի առաջացում	<ul style="list-style-type: none"> - Աղբամանների տեղադրում շինարարական հրապարակում - Զերմուկի համայնքապետարանի թույլտվություն աղբի մշտական տեղակայման վերաբերյալ 	Շինհրապարակ	Արտաքին գննում	Շինարարության ողջ ընթացքում	Զերմուկի համայնքապետարան
Շինարարական հրապարակի բարեկարգում	<p>Շինարարական հրապարակի ժամանակավոր պահեստի թետոնախառնչի/ ապամոնտաժում, և տեղանքի բարեկարգում</p> <ul style="list-style-type: none"> - Շինհրապարակի վերջնական մաքրում, տարածքի բարեկարգում և վերականգնում 	Շինարարական հրապարակ, ժամանակավոր պահեստներ	Ստուգման գործընթացներ	Շինարարության ավարտական փուլ	Զերմուկի համայնքապետարան

Աշխատանքի անվտանգություն	<ul style="list-style-type: none"> - Անձնակազմի ապահովում արտահագուստով և անձնական պաշտպանիչ միջոցներով - Շինարարության կանոնների և անձնական պաշտպանության նորմերի խստիվ պահպանություն 	Շինհրապարակ	Ստուգման գործընթացներ	Աշխատանքների ողջ ընթացքում	Զերմուկի համայնքապետարան
Շինհրապարա- կի ներականգ- նում, կանաչա- պատում և տարածքի բարեկարգում	<ul style="list-style-type: none"> - Շինհրապարակը մաքրված է, նյութերը և թափոնները հեռացված են, - բոլոր մակերեսները, այդ թվում՝ ժամանակավոր օգտագործված տարածքները վերականգնված են, - շինհրապարակի տարածքը բարեկարգված է 	Տեղամասեր կատարած ստուգայցեր	Շինհրապարակի զննում	Շինարարության ավարտին	Զերմուկի համայնքապետարան

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

- ԱԶԲ 2015, Բնապահպանական գնահատման և ուսումնասիրության շրջանակ
- ՀԲ 2015: Բնապահպանական և սոցիալական գնահատման և ուսումնասիրության շրջանակ
- Շինարարական Կլիմայաբանութուն 2011: ՀՀԸՆ II 7.01-2011ՀՀ քաղաքաշինության նախարարի 2011թ. սեպտեմբերի 26-ի N167-Ն հրաման:
- ՀՀ Կառավարության որոշում N 1325-Ն «Հանրային ծանուցման և քննարկումների իրականացման կարգը սահմանելու մասին», 19 նոյեմբերի 2014 թ.
- ՀՀ կառավարության N 862-Ա որոշում: Անհատույց սեփականության իրավունքով գույք հանձնելու և քանդման (ապամոնտաժման) աշխատանքներ կազմակերպելու մասին: 25 օգոստոս 2016, URL: <https://www.e-gov.am/gov-decrees/item/27593/>
- ՀՀ կառավարության որոշում N160-Ն, 2 փետրվար, 2016թ: Բնակավայրերում մթնոլորտային օդի աղտոտող նյութերի սահմանային թույլատրելի խտությունների (կոնցենտրացիանների-ՍԹԿ) նորմատիվները հաստատելու մասին
- <https://www.arlis.am/>
- <http://www.atdf.am/>

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 1. Նախագծման թույլտվություն

ԶԼՇ 2

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
Կայոց ծորի մարզ
Քերմուկ համայնք
ՆԱԽԱԳԾՄԱՆ ԹՈՒՅԼՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

ՏԱՐՏԱՐԱՊԵՏԱԿԱՆԱԿԱԳԾԱՅԻՆ ԱՌԱՋԱԴՐԱՆՔ

N 9 31.10.2023թ.

Օրենսդիր՝ Քերմուկ համայնք, Քերմուկ քաղաքի Ընդհանուր վերակառուցում ուժինացումով նախատեսված աշխատանքների (Ընդհանուր կառուցի վերակառուցում՝ ուժինացումով և քարեկարգում, քամատակարարման և օրահեռացման և կոյուղու համակարգերի վերականգնում, կառուցի արտաքին լուսավորության համակարգի ստեղծումը ընդհանուր հարթակի վերականգնում, սանիտարական հանգուցի վերակառուցում, ընդհանուր հարթակի հարթակի և երթզող հենապատերի վերակառուցման և ամրացման աշխատանքներ) (III կատեգորիա)

(կառուցում, վերակառուցում, ուժինացում, կապահպակ եղողոքում, ամրակցում, վերականգնում, և այլն, օրենքով անվանումը, հակիրճ բնորոշումը, հայրականությունը, պահպանությունը և առիթական առիթական կապեգործությունը)

Նախագծային փաստաթղթերի մշակման համար

(նախագծման գույքություն)

Հասցեն՝ Կայոց ծորի մարզ, Քերմուկ համայնք, ք" Քերմուկ ընդհանուր

Կառուցապատող՝ ՀՀ տարածքային զարգացման հիմնադրամ (ՀՏՀՀ), Երևան, Ուլինեցու 31
(կազմակերպության անվանումը, ֆիզիկական անձի անունը, ազգանունը, հասցեն, հեռախոսահամարը, էջելույթի հասցեն)

Առաջադրանքի տրամադրման հիմքը՝

Համայնքի դեկավարի որոշում

(կառուցապատուման նախադաշտված Հայաստանի Հանրապետության ասմենավաճ կարգով հողամասի տրամադրման, մնացած գույքի փոփոխման, քառահամեմատական այլ գործոններիցաւ հետ առնչվող անհամեջն փաստաթուղթը)

Առաջադրանքի գործողության ժամկետը

18 ամիս

(N 1 հավելվածի 32-րդ կետին համապատասխան)

ՆԱԽԱԳԾՎՈՂ ՀՈՂԱՄԱՍԻ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ

1. Հողամասը գտնվում է

Բնակավայրերի նախատակային նշանակության և հասարակական գործառնական նշանակության գոտիներում

(իրավակի դիրքը բաղադրաշնական միջավայրում, դրա նպատակային և գործառական նշանակությունը)

2. Հողամասի չափերը

398.2 րմ շինուիթյուն

(իրավակի սահմանելը՝ կորորդնախատային նշանակմամբ, մակերեսը (հա)՝

3. Հողամասի առկա վիճակը

4. Տրանսպորտային պայմանները
5. Ինժեներական ցանցեր և սարքավորումներ (ջրամակարարման, կոյուղու, գազամակարարման, դաշտի մագակարարման, էլեկտրամագակարարման, էլեկտրոնային հաղորդակցության համակարգեր)
6. Կից հողամասեր
7. Բնության հատուկ պահպանվող և (կամ) պատմամշակութային հուշարձանների տարածքներ (պահպանական գոտիներ)
8. Հատակագծային սահմանափակումներ

Ընդելասրահ

(ուժինչի ընդուագիրը, շնորհը (այդ թվում՝ բանդան և բարակավայրելու օգտագործմանը, Եշանակացոյցներ, հարկածությունը, շնորհարական կորտերը և այլն), կանաչապատճենը, բարեկարգությունը և այլն)

Մյասնիկյան փողոց

Առկա Է՝ Էլ. հոսանք, կոյուղի, ջուր
Անհանգներությունը կամ կից տարածողությունը համապատասխան էներգետիկական հարթակները, այդ թվում՝ առողջապահության համակարգավաճ սխանագիրը

Խամայեթային հողեր

(կից հողօգտագործությունի անվանումը և դրաց սահմանները՝ համաձայն ներկայացված սխանագիր)

Ընդելասրահ

(իրշարամի անվանումը, կարգավիճակը և այլն)

Ըստ Նախագծի

(տեղակարգությունը արտադրական, պաշտպանվող օբյեկտների, ինժեներատրանսպորտային ներակառուցվածքների և այլ օբյեկտների նկատմամբ սահմանափակումները, այդ թվում՝ սեղմանառները)

ՆԱԽԱԳԾԱՅԻՆ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐ

9. ճարտարապետահատակագծային պահանջներ

Ընդելասրահի կառուցի վերակառուցում՝
ուժացումը և բարեկարգում,
Զրամատակարարման և ջրահեռացման և
կոյուղու համակարգերի վերականգնում

(Այս հայտադիրը հայտապետության գործադրության և նորմատիվակերպիչների փաստաթուղթների պահանջներից, առևտ բարագացնեական ծրագրային փաստաթուղթների դրույթներից կամ դրանց բացակայության դեպքում՝ կազմակրուկան (կազմակրուկայի բաղադրիչների միջավայրի պայմաններից)

9.1. օբյեկտի հեռավորությունը կարմիր գծից (մետր)

մետր

9.2. հեռավորությունը հարեւան հողակտորներից (օբյեկտներից) (մետր)

մետր

9.3. թույլատրելի բարձրությունը (մետր)

մետր

9.4. կառուցապատման խտության գործակիցը (կառուցի (կառուցների) ընդհանուր մակերեսի հարաբերությունը հողամասի մակերեսին)

մակար

9.5. կառուցապատման տոկոսը (կառուցապատվոր (աշջրանցիկ) տարածքի հարաբերությունը

մակար

հոդամասի մակերեսին՝ տոկոսներով (%)

9.6. կանաչապատման տոկոսը (կանաչապատ տարածքի հարաբերությունը հոդամասի մակերեսին՝ տոկոսներով (%))

չկա

9.7. այլ պահանջներ

10. Հոդամատում գտնվող շենքերի ու շինուազների քանուման կամ տեղափոխման պայմանները և աշխատանքների հերթականությունը

շոշակա միջավայրը վատեքավոր ազդեցությունը
բացառությամբ միջոցառումները)

11. Աստրօգետնյա, կիսանկույշ և առաջին հարկերի տարածքների օգտագործման պայմանները

չկա

12. Ինժեներական ցանցեր և սարքավորումներ

Պահանջներ գոյություն ունեցող և նախաձեյող ներակառուցվածքների ու ցանցերի նկատմամբ

12.1. ցրամատակարարում, կոյուղի, տաք ջրի մատակարարում

ըստ եախագծի և դիեն. պայմանի

(համաձայն մատակարարող
կազմներագրյան
տեխնիկական պայմանների)

12.2. էլեկտրամատակարարում

**<<արավային էլ. Ցանց>> Ձերմուկի
մասնաճյուղ**

(համաձայն մատակարարող
կազմներագրյան
տեխնիկական պայմանների)

12.3. գազամատակարարում

չկա
(համաձայն մատակարարող
կազմներագրյան
տեխնիկական պայմանների)

12.4. Էլեկտրոնային հաղորդակցության
մայուսատար կոյուղու (ներառյալ դիտահորը)
տեղադիրը

(համաձայն կազմի 4.7 բլ.
կետով սահմանված
նյակներին ավելաների)

12.5. թույլ հոսանքներ

Ձերմուկի համայնքապետարան

12.6. աղբահանություն

(ուղարկվի լրացրակերպման, ցրահեռացման, ինժեներական պաշտպանության միջոցառումները)

13. Տարածքի ինժեներական նախապատրաստում

14. Բարեկարգում

Ըստ բարեկարգման նախագծի

(անշահայտային պահանջորման վերաբերյալ պահանջները՝
կանաչագույնություն, ճառարապետական փոքր ծննդր,
ցանքապատում, գովազդ և այլն)

15. Շինարարական նյութեր

Թիթեղ, բազմաւոր, ամրան լուսատուներ
(շինարարական կյութերի օգտագործման վերաբերյալ
առաջարկությունները)

16. Պաշտպանական կառույցներ

Հիւս
(արտակարգ իրավաբաժնում մարդկանց և օքելուների
պաշտպանության միջոցառումները)

17. Հակահրդեհային պահանջներ

Ծայր հակահրդեհային եղորմերի
(հակահրդեհային անվտանգության ապահովման

18. Հաշմանդամների և ընակչության սակավաշարժ
խմբերի պաշտպանության միջոցառումներ

**Ապահովել հասանելիությունը դեպի
ընպելյասրահ**

19. Շրջակա միջավայրի պահպանում

**Շին. աղբի գեղափոխում «Զիրակ»
աղբավայր**

20. Շինարարության կազմակերպում

Ժամանակացույցով

(առաջարկություններ շինարարության հետ կապված
անբարենպաստ աշխատության բացառման, քաղաքային
տևախության և տրանսպորտի անխափան աշխատանքի
ապահովման վերաբերյալ)

21. Առաջադրանքի գործողության ժամկետը և
նախագծի մշակման փուլերը

18 ամիս

(նշվում են առաջադրանքի գործողության ժամկետը և նախագծի
մշակման փուլերը՝ <<Կոսավարության 1998 թ. դիմումների 12-ր
N 812 որոշման N 1 հավելվածի 6-րդ կետին համապատասխան)

ԼՐԱՑՈՒԹԻՉ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

22. Նախագծային փաստաթյութերի
փորձաքննությանը ներկայացվող
պահանջներ

փորձաքննություն

(Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ
սահմանված փորձաքննության տեսակը կամ նախագծողի
նրաշխափրափերը՝ հղող կատարելով համապատասխան
իրավական ակտին)

23. Միջանկյալ համաձայնեցում

(իրավական մարմնի հետ կամ քաղաքացիներին խրիդում
նախագծային նյութերի նախնական համաձայնեցում)

24. Հասարակական քննարկումներ

օրենսդրությամբ հասդարված կարգով
(Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված
դիմումով և կարգով)

5. Համաձայնեցումներ

Եջիւմ են տվյալ պղիքնի համաձայնեցման՝ որեւոյ սահմանված պահանջմանը՝ հուշաբանների ու բառքան պահպանության և այլ լիազորված մասմինների հետ, ինչպես նաև կարգի 4, 8 դր կետով՝ սահմանված դիմումով՝ ինժեներական նկատմանը մասին մասմինների մասմէնաւորմանը (օպտավորմանը) հետո:

26. Փոստային թաժանորդային պահարանների տեղադրություն

27. Այլ պայմաններ

ԶԵՐՄՈՒԿ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՂԵԿԱՎԱՐ՝

Վ. ԱՐՄԵՆՅԱՆ

(անուն, ազգանուն)

(ստորագրություն)

Կ. S.

